

ENERGIA W GMINIE

PORADNIK SAMORZĄDOWY

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

wfośigw

wojewódzki fundusz
ochrony środowiska
i gospodarki wodnej
w krakowie

STOWARZYSZENIE
GMIN I POWIATÓW
MAŁOPOLSKI

ENERGIA W GMINIE

PORADNIK SAMORZĄDOWY

KRAKÓW 2023

Wydawca:

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski.

Kraków 2023

Wszelkie prawa zastrzeżone. Publikacja ani żadna jej część nie może być powielana i udostępniana bez wyraźnej zgody.

Poradnik powstał w ramach projektu 'Energia w Gminie'. Edycja 2023, który został dofinansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej.

SPIS TREŚCI

Energoozczędność w kontekście budynków samorządowych istniejących i modernizowanych	6
Efektywność energetyczna i termomodernizacja – podstawowe definicje	8
Jakie bariery aktualnie stoją na przeszkodzie do inwestowania w efektywność energetyczną?	12
Co motywuje do inwestowania w efektywność energetyczną?	14
Czy termomodernizacja jest opłacalna?	15
Przepisy i regulacje w zakresie efektywności energetycznej w UE i w Polsce	21
Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej	21
Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne	22
Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska	22
Ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków (Dz. U. z 2021 r. poz. 497)	25
Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie	25
Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych	25
Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków	25
Długoterminowa Strategia Renowacji Budynków (DSRB)	26
Programy dotacyjne	27
Czyste Powietrze	27
Program CZYSTE POWIETRZE+	31
Program Czyste Powietrze – Kredyt z dotacją w banku	31
Inne programy dotacyjne w ramach NFOŚiGW	32
Ciepłe Mieszkanie	32
Stop Smog	34
Moje ciepło	35
„Ulga termomodernizacyjna”	35
Termomodernizacja budownictwa wielorodzinnego – programy w ramach BGK	36
Fundusz Termomodernizacji i Remontów (FTiR)	36
Bank Gospodarstwa Krajowego	37
Program Termo	38
Premia Termomodernizacyjna	39
Premia MZG z opcją grantu MZG	43
Grant MZG	44
Grant OZE	45
Premia kompensacyjna	46
Fundusz Modernizacyjny	47

Narzędzia i wsparcie w projektowaniu działań termomodernizacyjnych	48
Platforma Ekspertów Efektywności Energetycznej	48
Kalkulator dotacji	49
Kalkulator grubości izolacji	50
Lista zielonych urządzeń i materiałów (ZUM)	51
Gdzie szukać informacji na temat efektywności energetycznej i termomodernizacji?	52

Kazimierz Barczyk

Przewodniczący Stowarzyszenia
Gmin i Powiatów Małopolski

Szanowni Państwo,

Z ogromną satysfakcją oddaję w Państwa ręce kolejną już edycję Poradnika „Energia w Gminie”. Publikacja ta powstała dzięki wsparciu finansowemu otrzymanemu z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie, za co składam serdeczne podziękowania na ręce Prezesa WFOŚiGW w Krakowie, Pana Kazimierza Koprowskiego.

W ramach ograniczania zmian klimatycznych Unia Europejska dąży do wyeliminowania stosowania paliw kopalnych do 2050 roku. Inwestycje w energooszczędne technologie i energię odnawialną są traktowane jako sposób na osiągnięcie tych celów unijnych i jednocześnie na wspieranie wzrostu gospodarczego poprzez realizację inwestycji. Warto zwrócić przy tym uwagę, że 40% energii jest zużywane w Unii Europejskiej w budynkach prywatnych albo użyteczności publicznej, przeznaczonych do różnorodnych celów np. w budynkach mieszkalnych, biurach, szkołach, obiektach sportowych, sklepach, obiektach religijnych, zakładach przemysłowych itp. Jednocześnie zaledwie 3% zasobów budowlanych w całej Unii Europejskiej kwalifikuje się do oznakowania etykietą A, co oznacza, że 97% budynków przyczynia się do marnotrawienia pieniędzy i wymaga modernizacji.

Pomimo faktu, że wiele wytycznych i dokumentów dotyczących efektywności energetycznej w budynkach już funkcjonuje, na przykład „Plan działania na rzecz zrównoważonej energii” czy audyty energetyczne budynków, zarządcy nieruchomości z opóźnieniem podejmują działania mające na celu wdrożenie środków poprawy efektywności energetycznej.

Brak wiedzy i danych dotyczących wprowadzania różnych rozwiązań z zakresu efektywności energetycznej podwyższa postrzegany poziom ryzyka i przyczynia się do ponoszenia wysokich kosztów inwestycji. Brak zasobów finansowych i personelu zwiększa wyzwania. Projekty z zakresu efektywności energetycznej zapewniają zwrot z inwestycji w postaci oszczędności energii (brak wydatków), ale nie poprzez zwiększenie przychodów. Podmioty finansujące są zamiast tego przeszkalane do wspierania rozwoju podmiotu prowadzącego projekt, rzadziej do uwzględniania projektów optymalizujących koszty. Jednocześnie ogrom informacji na temat termomodernizacji, energooszczędnych rozwiązań i energii odnawialnych zalewa nas z każdej strony, co powoduje, że ciężko jest znaleźć informacje wiarygodne, pokazujące jak do takich inwestycji zabrać się krok po kroku.

W konsekwencji, wdrożenie środków poprawy efektywności energetycznej ulega spowolnieniu, a transformacja w kierunku budownictwa efektywnego jest powolna i często niepotrzebnie kosztowna.

Niniejszy Poradnik ma za zadanie dostarczenie Państwu w pigułce wszelkich niezbędnych informacji na temat termomodernizacji budynków, które pomogą Państwu dobrze zaplanować taką inwestycję. W Poradniku znajdują Państwo podstawowe informacje o tym, na czym polega termomodernizacja, jakie są aktualnie obowiązujące przepisy w Polsce i Unii Europejskiej w tym zakresie, a także gdzie szukać finansowania projektów termomodernizacyjnych.

Życzę Państwu przyjemnej lektury i skorzystania z Poradnika w realizacji projektów!

1. Energooszczędność w kontekście budynków samorządowych istniejących i modernizowanych

Efektywne gospodarowanie energią w obiektach samorządowych można już śmiało nazwać wymogiem naszych czasów. Poza prawnymi bodźcami – w postaci przepisów ustaw, które narzucają pochylenie się nad tematem niższego zużycia energii w zarządzanych przez gminy obiektach, istnieje też presja społeczna – ludzie coraz częściej domagają się od władz lokalnych działań proekologicznych.

W przypadku samorządów oszczędności w zużyciu energii obniżają koszty jego funkcjonowania, przynoszą korzyści dla środowiska, a ostatecznie poprawiają jakość życia mieszkańców. Właśnie dlatego coraz więcej samorządów kładzie nacisk na efektywne zarządzanie energią.

Głównym argumentem dla decydentów we wdrażaniu środków efektywności energetycznej jest konieczność spełnienia wymagań określonych w prawie. Od 2006 roku Komisja Europejska sukcesywnie planuje i wdraża programy racjonalizujące zużycie energii w samorządach. To właśnie Komisja Europejska zauważyła i od 2010 roku informuje o tym, że to sektory publiczne poszczególnych państw członkowskich powinny przodować w dziedzinie charakterystyki energetycznej budynków, a zatem plany krajowe powinny określać bardziej ambitne cele dla budynków zajmowanych przez władze publiczne (dyrektywa 2010/31/UE).

Działania te są jak najbardziej zrozumiałe, bo to właśnie budynki użyteczności publicznej, często odwiedzane przez społeczeństwo, powinny dawać przykład, zwracać uwagę, inspirować i nakłaniać do inwestycji pro środowiskowych.

Długoterminowa strategia renowacji ((UE) 2018/844) stwierdza, że każde państwo członkowskie zobowiązane jest do ustanowienia takiej strategii, w celu wsparcia renowacji krajowych zasobów budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, zarówno publicznych, jak i prywatnych, w wysocze energooszczędne i dekarbonizowane zasoby budowlane do 2050 roku. To wszystko ma za zadanie ułatwić modernizację istniejących budynków w budynki o niemal zerowym zużyciu energii i pokazać, jak robić to w sposób opłacalny.

Każdy z krajów powinien posiadać odrębny przepis dotyczący efektywności energetycznej. W Polsce, zgodnie z ustawą o efektywności energetycznej (Dz.U. 2021 poz. 468), podmiot sektora publicznego musi wykonywać swoje zadania przy użyciu co najmniej jednego ze środków poprawy efektywności energetycznej.

Oznacza to, że decydenci muszą wdrożyć jedno z działań wymienionych poniżej:

- > Wdrożenie i finansowanie przedsięwzięcia poprawiającego efektywność energetyczną.
- > Inwestycje w urządzenia, instalacje lub pojazdy o niskim zużyciu energii i niskich kosztach operacyjnych.
- > Wymiana lub modernizacja używanych urządzeń, instalacji lub pojazdów.
- > Realizacja projektu termomodernizacji.
- > Wdrożenie systemu zarządzania środowiskowego.
- > Realizacja przedsięwzięć niskoemisyjnych.

Poza stricte prawnymi argumentami przemawiającymi za inwestowaniem w efektywność energetyczną, istnieje wiele innych argumentów dla decydentów:

- > Bezpieczeństwo energetyczne w gminie.
- > Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kontekście dostępu do różnych rodzajów energii wybranych przez odbiorców, stabilności, jakości i niezawodności dostaw energii.
- > Redukcja emisji zanieczyszczeń.
- > Społecznie akceptowany poziom cen energii.
- > Rozwój lokalnej gospodarki w myśl zasady: „*myśl globalnie, działaj lokalnie*”.
- > Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw w gminie.
- > Zwiększenie prestiżu gminy w porównaniu do innych gmin.
- > Rozwijanie sieci dobrych praktyk.

Dla decydentów inwestycje w rozwiązania efektywne energetycznie są więc opłacalne z wielu względów, są one również bardzo ciekawym rozwiązaniem dla inwestorów.**✓ PO PIERWSZE**

– są opłacalne, a głównym argumentem dla inwestorów i zarządców obiektów we wdrażaniu środków efektywności energetycznej są oszczędności. Budynek po termomodernizacji zużywa po prostu mniej energii.

✓ PO DRUGIE

– oszczędzać można nie tylko energię! Energia to również konkretne koszty jej zakupu, a dzięki inwestycji w ograniczenie jej zużycia, nawet bardzo kosztowne inwestycje mają szansę spłacić się za kilka lat. Inwestorzy muszą jedynie zamieniać rachunki na raty lub po prostu wykorzystywać zaoszczędzony kapitał.

✓ PO TRZECIE

– na inwestycje efektywne energetyczne znacznie łatwiej jest pozyskać dotację, preferencyjne pożyczki oraz wszelkiego rodzaju finansowanie publiczne. To powoduje skrócenie okresów zwrotu.

✓ PO CZWARTE

– wpływ na środowisko. Realizacja działań związanych z efektywnością energetyczną powoduje zmniejszenie emisji, a także stymuluje racjonalne zużycie energii przez konsumentów.

✓ PO PIĄTE

– wizerunek. Obiekty, w których racjonalnie wykorzystuje się energię elektryczną, ciepło czy wodę są inspiracją dla odwiedzających, atrakcyjnym miejscem pracy oraz podnoszą wartość budynku.

2. Efektywność energetyczna i termomodernizacja – podstawowe definicje

Inwestycje mające na celu zwiększenie efektywności energetycznej przynoszą korzyści zarówno krótko-, jak i długoterminowe. Wpływa to na wiele aspektów funkcjonowania samorządów, pracowników i zarządców obiektów.

❓ Czym tak naprawdę jest efektywność energetyczna?

Efektywność energetyczna to nic innego jak efektywne wykorzystanie energii, umiejętne zarządzanie i inteligentne wykorzystanie energii.

Z powodu słabej izolacji, nieszczelnych drzwi, okien i wielu innych czynników budynek traci ciepło. Aby zapobiec stratom energii, konieczne jest stosowanie coraz bardziej nowoczesnych technologii do budowy i izolowania budynków, a także pozyskiwania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, co pozwala na oszczędności w zużyciu paliw kopalnych.

Działania mające na celu zmniejszenie zużycia energii na poziomie gminy obejmują następujące działania:

- ➔ Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej polegająca na:
 - izolacji ścian, sufitów, dachów, podłóg,
 - wymianie stolarki okiennej i drzwiowej,
 - wymianie instalacji centralnego ogrzewania,
 - wymianie kotłów węglowych na źródła bardziej ekologiczne,
 - wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii.
- ➔ Wymiana oświetlenia ulicznego, sygnalizacji świetlnej na lampy LED lub inne energooszczędne źródła światła.
- ➔ Subsydowanie odnawialnych źródeł energii.
- ➔ Wymiana zużytych elementów.

Zastosowanie środków sprzyjających zwiększeniu efektywności energetycznej **zmniejsza emisję CO₂ i zużycie energii oraz zwiększa efektywność energetyczną elektrowni ciepłych.**

Takie działania pozwalają również **dbać o środowisko.**

Termomodernizacja

Termomodernizacja, zgodnie z *Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów* to:

- inwestycja, na skutek której zredukujemy zapotrzebowanie na energię cieplną na potrzeby ogrzewania budynku, a także podgrzewania ciepłej wody użytkowej,
- inwestycja, która redukuje zużycie energii pierwotnej w lokalnej sieci ciepłowniczej oraz zasilającym go źródle ciepła,
- przyłączenie budynku do scentralizowanego źródła ciepła (i likwidacja tym samym lokalnego),
- wymiana (całkowita lub częściowa) źródła energii na odnawialne lub wysokosprawną kogenerację.

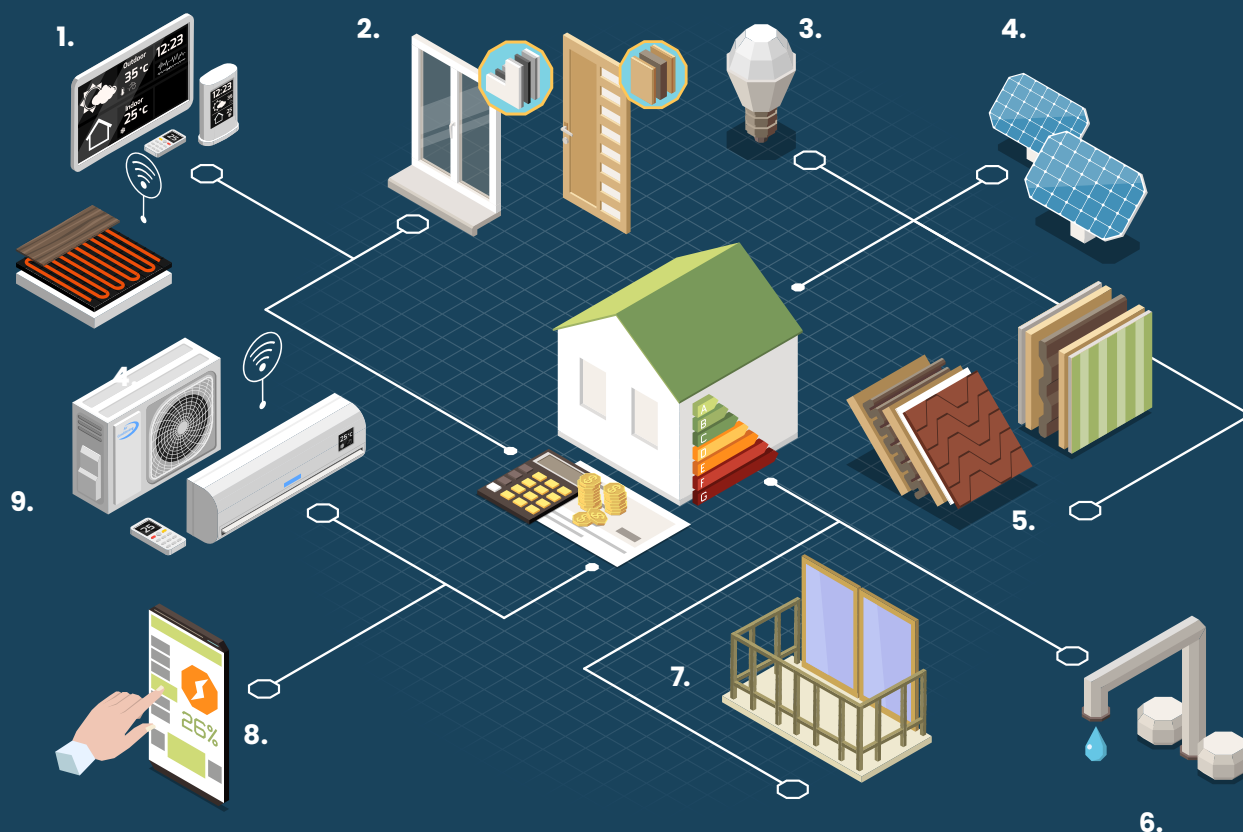
Głęboka termomodernizacja prowadzi do szeroko pojętej oszczędności energii, zarówno przez poprawę parametrów energetycznych poszczególnych elementów zewnętrznej obudowy obiektu, jak i ze względu na zysk ciepła dzięki kompleksowemu podejściu do zapotrzebowania na energię dla całości bryły.

Głęboka termomodernizacja budynku oznacza, że:

- koszty prac są wyższe niż 25% wartości budynku (z wyłączeniem wartości działki)
- modernizacji podlega więcej niż 25% powierzchni przegród zewnętrznych.

❓ Co to jest kompleksowa termomodernizacja?

1. Modernizacja lub wymiana systemu **grzewczego** obejmująca wymianę lub modernizację źródła ciepła.
2. **Wymiana** okien i drzwi.
3. **Wymiana** oświetlenia na energooszczędne.
4. Zastosowanie **Odnawialnych Źródeł Energii**.
5. Ocieplenie ścian budynku, dachów, stropów i fundamentów.

6. Modernizacja lub wymiana **systemu ciepłej wody użytkowej**.
7. Likwidacja **mostków cieplnych** na balkonach i tarasach.
8. Zastosowanie systemów automatyki **wspomagających** kontrolę zużycia energii.
9. Modernizacja systemów **wentylacji**.

Termomodernizacja jest projektem, który może być realizowany jedno- lub wieloetapowo, wtedy mówimy o tzw. termomodernizacji etapowej, czyli procesie składającym się z kolejnych działań termomodernizacyjnych rozłożonych w czasie, który pozwala, na ile jest to możliwe pod względem technicznym i ekonomicznym, na osiągnięcie głębokiej termomodernizacji.

Termomodernizacja etapowa planowana jest z uwzględnieniem efektu końcowego i etapów pośrednich.

Ważne!

Terminy realizacji i zakres poszczególnych etapów prac dostosowane są do **dostępnego finansowania, preferencji i potrzeb użytkowników/właścicieli budynku.**

Uwaga!

W grudniu 2022 w CEEB zarejestrowano **3,7 miliona kotłów** na paliwo stałe w domach jednorodzinnych.

Potrzeby termomodernizacyjne w Polsce w oparciu o Długoterminową Strategię Renowacji Budynków (DSRB):

✓
W latach 2021 – 2050 termomodernizacji poddanych zostanie aż 7,5 mln budynków w Polsce, czyli co drugi obiekt przejdzie renowację.

✓
W Polsce, według stanu na 2022 r. znajduje się niespełna 14,2 mln budynków. Aż 65 proc. ma więcej niż 30 lat, co oznacza, że wymagają podjęcia działań renowacyjnych i remontowych.

✓
Ponad 60% zasobów budowlanych wymaga ocieplenia.

✓
Realizacja tych inwestycji pochłonie 1,54 bln zł do 2050 roku (raport Lewiatan).

✓
Konieczna jest wymiana ok. 6,9 mln źródeł ciepła na urządzenia i instalacje bezemisyjne, takie jak pompy ciepła itp.

✓
Według Długoterminowej Strategii Renowacji do 2030 r. wydamy na termomodernizację w Polsce 40 mld zł, w latach 2031-2040 – 55 mld zł, a w latach 2041 -2050 będzie 59 mld zł.

✓
Ciężar finansowy i organizacyjny termomodernizacji budynków spoczywać będzie na dużej liczbie podmiotów, których świadomość ekologiczna i zdolność nabywcza będzie kluczowa w skutecznej dekarbonizacji całego zasobu budowlanego (87% budynków).

Z tego powodu koniecznym jest, aby kadry jednostek samorządowych były przygotowane do tego, aby wesprzeć podmioty działające na ich terenie w realizacji projektów termomodernizacyjnych i tym samym efektywnie realizować Długoterminową Strategię Renowacji Budynków (DSRB).

Długoterminowa Strategia Renowacji Budynków (DSRB)

Rada Ministrów w dniu 9 lutego 2022 roku przyjęła Długoterminową Strategię Renowacji Budynków (DSRB). Jej głównym celem jest poprawa efektywności energetycznej budynków a także jakości powietrza, obniżenie emisji CO₂ i poprawa komfortu życia mieszkańców.

Dokument ten określa niezbędne działania pozwalające osiągnąć wysoką efektywność energetyczną i niskoemisyjność budynków w Polsce w perspektywie 2050 roku.

Zgodnie ze strategią do 2050 roku szacowane jest przeprowadzenie około 7,5 mln inwestycji termomodernizacyjnych, z czego 4,7 mln głębokich termomodernizacji, w tym w ramach rozłożonej w czasie termomodernizacji etapowej.

Strategia zakłada średnie roczne tempo termomodernizacji na poziomie ok. 3,8% przy założeniu, że do 2050 roku 65% budynków osiągnie wskaźnik EP nie większy niż 50 kWh/m²-rok.

Więcej informacji na temat DSRB można znaleźć na stronie [www Ministerstwa Rozwoju i Technologii](http://www.MinisterstwaRozwojuITechnologii.gov.pl).

3. Jakie bariery aktualnie stoją na przeszkodzie do inwestowania w efektywność energetyczną?

Najwyższa Izba Kontroli w swoich raportach dotyczących termomodernizacji¹ oraz barier rozwoju odnawialnych źródeł energii² podkreśla, że pomimo oczywistych korzyści z wdrażania działań na rzecz efektywności energetycznej, podmioty realizujące projekty w tym obszarze wciąż napotykają na liczne trudności i bariery.

Eksperti Konfederacji Lewiatan, autorzy raportu pt. „Efektywność energetyczna budynków szanse i wyzwania dla polskich firm” wskazują, że bariery te mogą mieć charakter finansowy, techniczny, informacyjno-organizacyjny oraz wynikający ze sprzecznych interesów podmiotów zaangażowanych³.

Bariery FINANSOWE w inwestycjach w efektywność energetyczną:

- Konieczność poniesienia dużych nakładów inwestycyjnych.
- Długi okres zwrotu.
- Brak wystarczających funduszy posiadanych przez wielu mieszkańców domów jedno- i wielorodzinnych.
- Brak podejmowania działań termomodernizacyjnych przez podmioty wynajmujące budynki ze względu na dłuższy okres zwrotu wydatków od okresu najmu.
- Ryzyko braku możliwości podniesienia cen najmu w obiektach po modernizacji z powodu niepewności wpływu działań termomodernizacyjnych na wartość nieruchomości.
- Wysoka cena „czystych” nośników energii względem paliw stałych.

Bariery o charakterze TECHNICZNYM:

- Zły stan konstrukcji uniemożliwiający zastosowanie odpowiedniej grubości materiałów termomodernizacyjnych.
- Duże grubości klasycznych materiałów izolacyjnych, co w połączeniu z występującymi patologiami gospodarki nieruchomościami powoduje brak możliwości zastosowania izolacji bez przekroczenia granic nieruchomości.
- Ograniczenia działań termomodernizacyjnych w budynkach zabytkowych.
- Brak miejsca w granicy nieruchomości na instalację wystarczającej liczby źródeł energii odnawialnej do pokrycia całości zapotrzebowania budynku na energię.

Bariery INFORMACYJNE I ORGANIZACYJNE:

- Niski poziom wiedzy wykonawców powodujący błędy przy projektowaniu i wdrażaniu działań modernizacyjnych.

¹ <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-o-termomodernizacji.html>

² <https://www.nik.gov.pl/plik/id,24474,vp,27220.pdf>

³ https://lewiatan.org/wp-content/uploads/2022/09/efektywnosc_energetyczna_budynkow_OK.pdf

- ➔ Trudności ze znalezieniem lokalu zastępczego w przypadku gruntonej termomodernizacji budynków zamieszkania zbiorowego, szkół, szpitali itp.
- ➔ Brak odpowiednich i korzystnych regulacji prawnych do powszechnego stosowania odnawialny źródeł energii dla rozproszonych odbiorców (np. mieszkańców budynków wielorodzinnych). Konieczność określenia konkretnego katalogu korzyści dla spółdzielni energetycznych, prosumentów wirtualnych i zbiorowych oraz klastrów energii w prawie energetycznym.
- ➔ Niedostateczne promowanie korzyści związanych z termomodernizacją i podnoszenia świadomości ekologicznej Polaków, w tym energooszczędnego korzystania z budynków i zasobów.
- ➔ Nieuregulowany stan prawny nieruchomości utrudniający skorzystanie z instrumentów wsparcia.

Bariery SPRZECZNOŚCI INTERESÓW:

- ➔ Brak motywacji do zwiększania efektywności energetycznej budynków przez właścicieli, jeżeli koszty eksploatacyjne refakturowane są na najemców (najemcy z kolei nie są zainteresowani pracami modernizacyjnymi ze względu na długi okres zwrotu nakładów inwestycyjnych).
- ➔ Rozdrobniona struktura właścicielska nieruchomości może utrudniać podejmowanie decyzji w przypadku, gdy korzyści będą różne dla różnych podmiotów (np. korzyści z termomodernizacji budynku wielorodzinnego dla właściciela mieszkania na środkowej kondygnacji i na poddaszu).
- ➔ Termomodernizacja budynków wpływa na zmniejszenie przychodów dla przedsiębiorstw ciepłowniczych. Zjawisko szczególnie istotne w przypadku, gdy budynki i przedsiębiorstwa ciepłownicze należą do jednego podmiotu organizacyjnego, np. powiatu/gminy. Wydatki termomodernizacyjne wiążą się wówczas z pogorszeniem sytuacji PEC.

Źródło: raport Lewiatan pt. „Efektywność energetyczna budynków szanse i wyzwania dla polskich firm”
https://lewiatan.org/wp-content/uploads/2022/09/efektywnosc_energetyczna_budynkow_OK.pdf

4. Co motywuje do inwestowania w efektywność energetyczną?

Oszczędność energii w gminie oznacza niższe koszty funkcjonowania samorządu. Działania w tym obszarze również przynoszą korzyści dla środowiska, a ostatecznie poprawiają jakość życia mieszkańców. Dlatego coraz więcej samorządów kładzie nacisk na efektywne zarządzanie energią.

Głównym argumentem dla decydentów we wdrażaniu środków efektywności energetycznej jest konieczność spełnienia wymagań określonych w prawie.

W 2006 r. Komisja Europejska uruchomiła swój pierwszy plan działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii, aby zmobilizować decydentów do wspierania racjonalizacji zużycia energii.

Już w 2010 r. Komisja Europejska stwierdziła, że sektor publiczny w każdym państwie członkowskim powinien przodować w dziedzinie charakterystyki energetycznej budynków, a zatem plany krajowe powinny określać bardziej ambitne cele dla budynków zajmowanych przez władze publiczne (dyrektywa 2010 / 31 / uE).

Budynki zajmowane przez władze publiczne i budynki często odwiedzane przez społeczeństwo powinny dawać przykład, pokazując, że wzięto pod uwagę względy środowiskowe i energetyczne, a zatem budynki te powinny podlegać regularnej certyfikacji energetycznej. Co więcej, dążąc do oszczędzania energii, państwa członkowskie mogą zaostrzyć minimalne wymagania.

W obowiązującym akcie prawnym (2010/31/UE) w strategii długoterminowej renowacji stwierdzono, że każde państwo członkowskie ustanawia długoterminową strategię renowacji w celu wsparcia renowacji krajowych zasobów budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, zarówno publicznych, jak i prywatnych, w wysoce energooszczędne i dekarbonizowane zasoby budowlane do 2050 r., ułatwiając opłacalne przekształcanie istniejących budynków w budynki o niemal zerowym zużyciu energii. Długoterminowa strategia remontowa dotyczy polityk i działań ukierunkowanych na wszystkie budynki publiczne.

Ponadto w każdym kraju można ustanowić przepisy dotyczące efektywności energetycznej jako odrębne akty prawne. Na przykład w Polsce, zgodnie z ustawą o efektywności energetycznej (Dz.U.2019.545), podmiot sektora publicznego musi wykonywać swoje zadania przy użyciu co najmniej jednego ze środków poprawy efektywności energetycznej.

Oznacza to, że decydenci muszą wdrożyć jedno z działań wymienionych poniżej:

✓
wdrożenie i finansowanie przedsięwzięcia poprawiającego efektywność energetyczną

✓
inwestycje w urządzenia, instalacje lub pojazdy o niskim zużyciu energii i niskich kosztach operacyjnych

✓
wymiana lub modernizacja używanych urządzeń, instalacji lub pojazdów

✓
realizacja projektu termomodernizacji

✓
wdrożenie systemu zarządzania środowiskowego

✓
realizacja komunalnych programów niskoemisyjnych

Co więcej, jednostka sektora publicznego musi dostarczyć informacje na temat środków poprawy efektywności energetycznej na swojej stronie internetowej lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty w danej lokalizacji.

Powyższe argumenty są związane z Polską, ale motywacje i obowiązki decydentów do inwestowania w efektywność energetyczną mogą być zawarte w każdym prawie, ze względu na ich wszechstronność.

Do obowiązków decydentów w Polsce należy zakup produktów energooszczędnych, a także wdrażanie innych środków poprawy efektywności energetycznej w zakresie charakterystyki energetycznej budynków.

Kluczowym w rozmowach na temat działań na rzecz efektywności energetycznej budynków jest wskazywanie korzyści, jakie mogą płynąć z wdrażania tych działań. Poniżej prezentujemy listę korzyści z wdrażania EE na różnych poziomach jej oddziaływania.

Korzyści INDYWIDUALNE (osobiste) – dla mieszkańców lub użytkowników budynków

- zdrowie i dobre samopoczucie, m.in. dzięki korzystnemu klimatowi wewnętrznemu w budynkach,
- wygodniejsze użytkowanie budynków i lepsze warunki życia,
- niższe rachunki za energię,
- lepszą jakość powietrza (zarówno wewnątrz budynków, jak i na zewnątrz),
- wyższe kwoty do rozporządzenia na bieżące wydatki, dodatkowe potrzeby czy inwestycje w ramach dochodów rodziny (z uwagi na obniżenie opłat stałych na utrzymanie domu),
- wzrost wartości nieruchomości dzięki ich renowacji energetycznej.

Korzyści SEKTOROWE – dla gospodarki, dla sektorów powiązanych z branżą budowlaną

- tworzenie wielu nowych lokalnych miejsc pracy,
- rozwój branż związanych z efektywnością energetyczną,
- innowacje,
- wzrost konkurencyjności krajowego przemysłu.

Korzyści KRAJOWE – z perspektywy państwa, które realizuje określone zadania

- „zdrowszy” budżet publiczny, co dla obywateli oznacza m.in. więcej pieniędzy przeznaczanych na usługi publiczne lub obniżenie podatków,
- łagodzenie zjawiska ubóstwa energetycznego wśród obywateli
- zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego państwa, a zatem i jego obywateli,
- istotną oszczędność energii oraz redukcję jej importu (czyli m.in. znaczące korzyści finansowe, większą niezależność energetyczną),
- korzyści ze zmodernizowanego systemu energetycznego
- mniejsze zużycie energii i surowców,
- wzrost produktu krajowego brutto (PKB).

Korzyści MIĘDZYNARODOWE – w skali globalnej, ale odczuwalne przez każdego z nas

- redukcja emisji gazów cieplarnianych (realizacja Porozumienia Paryskiego), co zapewni mieszkańcom krajów Europy m.in. zdecydowanie lepszą jakość powietrza i ograniczy anomalie pogodowe,
- niższe i bardziej przewidywalne ceny energii,
- korzyści dla budżetu państw i każdego z obywateli.

Źródło: P. Lachman, Wróbel, P. (2023). Kierunek na zdrowe i przyjazne energetycznie domy.

https://ireform.eu/s/uploads/Rozpakowujemy_RE_Power_EU_Kierunek_na_zdrowe_i_przyjazne_energetycznie_domy_962bf69e02.pdf

5. Czy termomodernizacja jest opłacalna?

Według raportu Najwyższej Izby Kontroli⁴ z 2019 roku o termomodernizacji: w wyniku termomodernizacji 354 budynków roczne zużycie energii cieplnej zmalało o 22%, koszty zakupu tej energii ograniczono tylko o 12%. W badanych spółdzielniach uzyskano oszczędności w wysokości niespełna 30% wartości planowanych.

W wyniku kontroli okazało się, że choć rzeczywiście udało się obniżyć zużycie energii, to jednak końcowy efekt był niższy od zaplanowanego w audytach energetycznych.

Mimo, że dzięki realizowanym projektom uzyskano niższe wartości docelowe niż zakładano to jednak wciąż te inwestycje **można uznać za opłacalne**.

⁴ <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-o-termomodernizacji.html>

Oszczędność kosztów energii ciepłej zaplanowana w audytach energetycznych, a faktycznie osiągnięta

oszczędności
kosztów energii ciepłej
wg audytów

6,8 mln zł

28,9%

rzeczywiste
oszczędności
kosztów energii ciepłej

2 mln zł

Źródło: Dane z kontroli NIK

Jak termomodernizacja przekłada się w praktyce na oszczędności?

Termomodernizacja budynku
jednorodzinny
- przykład

Typowy polski dom jednorodzinny.

Budynek przed termomodernizacją.

Dom posiada 4 kondygnacje: piwnicę ogrzewaną, parter i piętro mieszkalne oraz nieogrzewane poddasze

Stan zapotrzebowania na energię przed termomodernizacją:

energia końcowa 118 582 kWh/rok,

energia pierwotna 151 257 kWh/rok,

emisja CO₂ 47 t CO₂/rok.

W efekcie przeprowadzonych kompleksowych prac termomodernizacyjnych można uzyskać:

- oszczędności energii końcowej na poziomie 98 313 kWh rocznie,*
- oszczędności energii pierwotnej na poziomie 130 650 kWh rocznie,*
- ograniczenie emisji CO₂ w ciągu roku o 43 tony,*
- obniżenie szacowanych rocznych kosztów ogrzewania budynku,*
- nowy, atrakcyjny efekt wizualny domu oraz poprawę jego funkcjonalność.*

ETAP 1**wymiana stolarki okiennej i drzwiowej**

Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej spowodowała obniżenie zapotrzebowania budynku na energię o około **7%**.

ETAP 2**docieplenie styropianem stropu nad piętrem**

Po wykonaniu założonych prac, a szczególnie po dociepleniu stropu uzyskano kolejne obniżenie zapotrzebowania budynku na energię, tym razem aż o prawie **25%**, już po wymianie okien i drzwi.

ETAP 3**docieplenie ścian zewnętrznych budynku**

Ocieplenie ścian zewnętrznych przy użyciu kompletnego systemu ociepleń, na bazie styropianu grafitowego. W ten sposób uzyskano kolejne i zarazem największe obniżenie zapotrzebowania budynku na energię i to aż o **60%**, w stosunku do wcześniejszych etapów związanych z wymianą stolarki i ociepleniem stropu.

ETAP 4**docieplenie styropianem podłogi na gruncie**

Wykonanie ocieplenia podłogi na gruncie styropianem pozwoliło uzyskać kolejne obniżenie zapotrzebowania budynku na energię o dodatkowe **14 %**.

ETAP 5**kompleksowa modernizacja systemu c.o. i c.w.u.**

Wymiana instalacji pozwala na efektywne przetwarzanie nośników energii (w tym przypadku gaz ziemny) i zmniejszenie emisji CO₂. Dodatkowo wyeliminowana została emisja szkodliwych dla zdrowia związków powstających przy nieefektywnym spalaniu węgla⁵.

Największe korzyści w postaci zmniejszenia zapotrzebowania budynku na energię i kosztów związanych z ogrzewaniem **(aż 74%)**, uzyskano po **zwiększeniu ochrony cieplnej wszystkich przegród zewnętrznych budynku**

UWAGA! Kolejność działań termomodernizacyjnych powinna być taka, aby umożliwić uzyskanie możliwie największych efektów w postaci zmniejszenia zużycia i kosztów energii w stosunku do zaangażowanych środków.

⁵ Opracowano na podstawie: *Ile można oszczędzić na termomodernizacji?*

<https://www.grupapsb.com.pl/porady/porada/ile-mozna-oszczedzic-na-termomodernizacji-glos-psb.html>

Rodzaje działań termomodernizacyjnych

bieżąca kontrola

- kontrola szczelności przegród
- kontrola izolacji
- kontrola urządzeń regulacyjnych
- kontrola mierników i czujników

działania niskonakładowe

- wymiana uszczelek w stolarnie okiennej i drzwiowej
- izolacja cieplna rurociągów
- instalacja elementów automatyki sterującej
- instalacja samozamykaczy do drzwi

działania wysokonakładowe

- wymiana stolarki okiennej i drzwiowej
- ocieplenie przegród
- zastosowanie urządzeń sterujących pracą wentylacji
- zastosowanie układu free coolingu

6. Przepisy i regulacje w zakresie efektywności energetycznej w UE i w Polsce

Działania na rzecz efektywności energetycznej są w Polsce i w Unii Europejskiej regulowane licznymi ustawami i rozporządzeniami. W tej sekcji poradnika prezentujemy najważniejsze aktualne przepisy i regulacje w zakresie EE.

Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej

Ustawa ta jest podstawowym polskim aktem prawnym w zakresie efektywności energetycznej. Określa m.in.:

- Obowiązek przygotowywania Krajowych Planów Działań na rzecz efektywności energetycznej, za które odpowiedzialny jest Minister właściwy do spraw klimatu w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa. Ten obowiązek wynika z wymogów unijnej dyrektywy 2006/32/WE oraz zastępującej ją unijnej dyrektywy 2012/27/UE.
- Konieczność podjęcia działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej w budynkach publicznych.
- Funkcjonowanie systemu świadectw efektywności energetycznej tzw. „białych certyfikatów”, w ramach którego możliwe jest otrzymywanie świadectw efektywności energetycznej za realizację przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej, w szczególności w zakresie termomodernizacji budynków.
- Zadania jednostek sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej, do których m.in. należy informowanie o stosowanych środkach poprawy efektywności energetycznej, w tym o realizacji przedsięwzięcia termomodernizacyjnego.

WAŻNE!

Zgodnie z Ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej jednostki sektora publicznego realizują swoje zadania stosując tzw. „środki poprawy efektywności energetycznej”, do których należą:

realizacja i finansowanie przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej;

nabycie urządzenia, instalacji lub pojazdu, charakteryzujących się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji;

wymiana eksploatowanego urządzenia, instalacji lub pojazdu na urządzenie, instalację lub pojazd, o których mowa w pkt 2, lub ich modernizacja;

wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego, potwierdzone uzyskaniem wpisu do rejestru EMAS;

realizacja przedsięwzięcia termomodernizacyjnego w rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2021 r. poz. 554, 1162 i 1243);

realizacja przedsięwzięć niskoemisyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.

UWAGA! Jednostka sektora publicznego jest ustawowo zobligowana do informowania o stosowanych środkach poprawy efektywności energetycznej na swojej stronie internetowej lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości.

Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne

Prawo energetyczne nakłada na gminy obowiązek planowania i organizacji zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na ich obszarze, w tym możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej.

Ustawa określa zasady kształtowania polityki energetycznej państwa, zasady i warunki zaopatrzenia i użytkowania paliw i energii, w tym ciepła, oraz działalności przedsiębiorstw energetycznych, a także określa organy właściwe w sprawach gospodarki paliwami i energią.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska

Na podstawie art. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska w przypadku stref, w których stwierdzone zostały przekroczenia norm jakości powietrza w wyniku oceny jakości powietrza, przeprowadzonej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, zarząd województwa przygotowuje projekt programu ochrony powietrza, który następnie sejmik województwa przyjmuje w drodze uchwały.

Ze względu na dominujące źródło przekroczeń norm jakości powietrza w Polsce, jakim jest sektor mieszkalnictwa wykorzystujący do celów grzewczych paliwa stałe, działania naprawcze określone w programach ochrony powietrza polegają przede wszystkim na wy-

mianie urządzeń grzewczych na paliwa stałe na ekologiczne formy ogrzewania oraz podnoszenie efektywności budynków.

Aktualnie (wg stanu na marzec 2021 r.) w kraju realizowanych jest 31 programów ochrony powietrza we wszystkich 16 województwach.

UWAGA! Program ochrony powietrza działa m.in. w Województwie Małopolskim. Szczegółowe informacje na jego temat można znaleźć na stronie www:

<https://powietrze.malopolska.pl/>

NOWE ZADANIA MAŁOPOLSKICH GMIN

ekodoradca dla mieszkańców
w każdej gminie

rekomendowany 1% dochodów własnych
gminy na ochronę powietrza

wykorzystanie „zielonej” energii pochodzącej
z OZE w budynkach użyteczności publicznej

przeprowadzenie inwentaryzacji co najmniej
90% budynków (OZE i źródła ogrzewania)

kontrole interwencyjne z określonym czasem reakcji na
zgłoszenie oraz informacją zwrotną dla zgłaszającego

wsparcie osób dotkniętych
ubóstwem energetycznym

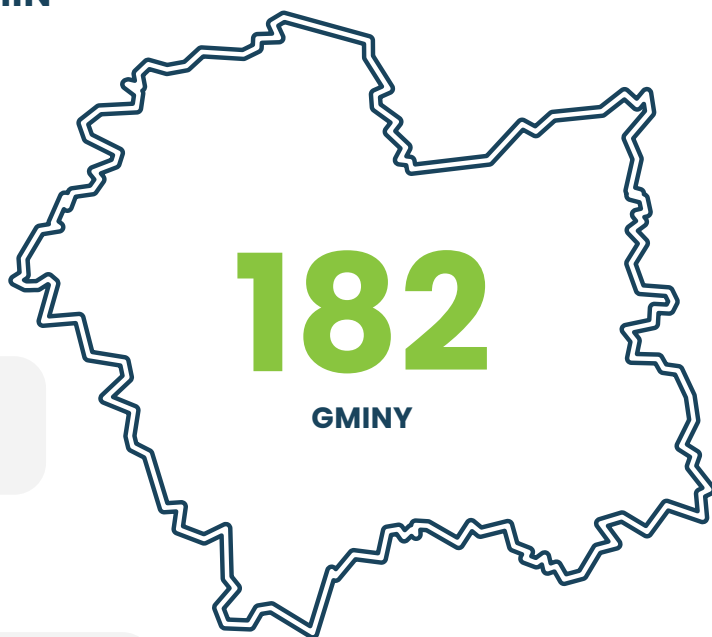
akcje
informacyjne

punkt obsługi programu
CZYSTE POWIETRZE

brak finansowania z funduszy publicznych kotłowni:
1. na węgiel od 2021 roku, 2. na biomasę o emisji $>20\text{mg}/\text{m}^3$ od 2023 roku

Program ochrony powietrza dla Małopolski zakłada szereg zadań dla samorządów gminnych, m.in.:

utworzenie i utrzymanie **punktów obsługi** programu Czyste Powietrze,

zatrudnienie **ekodoradcy** w każdej gminie, którego zadaniem będzie doradztwo dla mieszkańców, prowadzenie edukacji ekologicznej oraz obsługa programu Czyste Powietrze,

prowadzenie **akcji informacyjnych** o wymaganiach uchwały antyśmogowej z dotarciem do każdego punktu opalanego drewnem lub węglem adresowego w danej gminie oraz **obowiązek zamieszczenia** na stronie internetowej gminy informacji **o jakości powietrza** i możliwości zgłoszenia ekointerwencji,

inwentaryzacja co najmniej **70% budynków** w gminie do końca 2021 roku, w tym co najmniej **90% do 30 czerwca 2022 roku**. Współpraca gmin z kominiarzami i nadzorem budowlanym przy inwentaryzacji do krajowej bazy CEEB. Przekazywanie co pół roku informacji o postępie wymiany kotłów i inwentaryzacji w gminie,

kontrole interwencyjne palenisk w ciągu 12 godzin od zgłoszenia. Możliwe będzie prowadzenie kontroli przez straże gminne bądź międzygminne, pracowników urzędu lub przy współpracy z Policją. W przypadku co najmniej 10% prowadzonych kontroli interwencyjnych w skali roku konieczne będzie pobranie próbki popiołu z paleniska,

analiza skali ubóstwa energetycznego, potrzeb w zakresie termomodernizacji i wymiany ogrzewania u tych osób oraz wsparcie dla osób dotkniętych ubóstwem energetycznym i rekomendowane wprowadzenie programów osłonowych dla najuboższych,

identyfikacja, w ramach aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, potencjalnych **obszarów, które ze względów technicznych i prawnych mogą być przeznaczone pod instalacje OZE o mocy powyżej 100 kW** wytwarzające energię elektryczną,

zapewnienie przez jednostki samorządu **wykorzystania w budynkach użyteczności publicznej energii elektrycznej pochodzącej z OZE**. Od 2023 roku co najmniej 50%, a od 2025 roku 100% zużywanej przez nie energii elektrycznej w ciągu roku będzie pochodziło z OZE,

rekomendacja przeznaczenia co najmniej 1% dochodów własnych gminy (bez uwzględniania subwencji i dotacji) **na finansowanie**: realizacji programów dotacyjnych i osłonowych, prowadzenia kontroli, zatrudnienia ekodoradców, realizacji programów rządowych, termomodernizację budynków użyteczności publicznej, inwentaryzację źródeł ogrzewania budynków oraz akcji edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza,

osiągnięcie poprzez prowadzone działania liczby urzędzeń grzewczych niespełniających wymagań uchwały antyśmogowej (dla Małopolski), która nie przekroczy **od 1 stycznia 2023 roku 15%, a od 1 stycznia 2027 roku 3%** wszystkich zainstalowanych urzędzeń grzewczych w gminie.

WAŻNE!

W przypadku zatrudnienia ekodoradców oraz doposażenia straży międzygminnych planowane jest wsparcie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2021–2027.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków (Dz. U. z 2021 r. poz. 497)

Ustawa ta wprowadziła obowiązek przygotowywania świadectw energetycznych budynków. Świadectwo charakterystyki energetycznej jest dokumentem, który sporządza się dla budynku lub lokalu.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie

Przepisy zawarte w tym rozporządzeniu określają wymagania w zakresie m.in. współczynnika przenikania ciepła U dla poszczególnych przegród w budynku oraz maksymalnych wskaźników zapotrzebowania budynku na energię pierwotną. Poddawane termomodernizacji. Przegrody i wyposażenie techniczne przebudowywanego budynku muszą spełniać minimalne wymagania dotyczące izolacyjności cieplnej.

Aktualne warunki techniczne weszły w życie 31 grudnia 2020 r. i stanowią kluczowy punkt odniesienia dot. minimalnych wymogów, które muszą spełniać budynki

Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych

Przepisy zawarte w tym rozporządzeniu określają limity zawartości popiołu, siarki i wilgoci w paliwach stałych, tj. w węglu kamiennym, brykietach lub pelletach zawierających co najmniej 85% węgla kamiennego, a także w paliwach stałych otrzymywanych w procesie przeróbki termicznej węgla brunatnego.

Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków

Ustawa określa m.in. zasady:

- finansowania ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów części kosztów przedsięwzięć termomodernizacyjnych i remontowych, przedsięwzięć niskoemisyjnych oraz zakupu, montażu, budowy lub modernizacji instalacji odnawialnego źródła energii;
- funkcjonowania Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków CEEB

Długoterminowa Strategia Renowacji Budynków (DSRB)

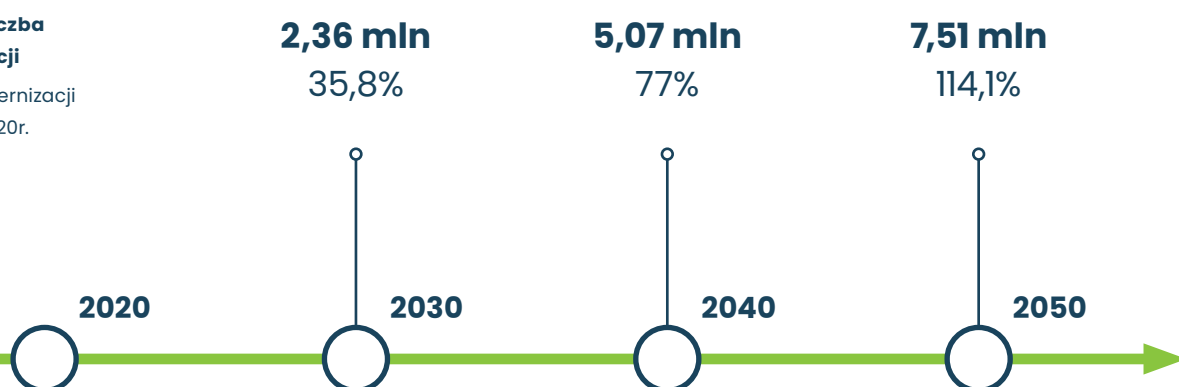
Rada Ministrów w dniu 9 lutego 2022 r. przyjęła Długoterminową Strategię Renowacji Budynków (DSRB). DSRB wyznacza swego rodzaju mapę drogową renowacji zasobów budowlanych w Polsce w perspektywie krótko i długoterminowej. Dokument ten określa także

działania, które są niezbędne do zapewnienia w perspektywie 2050 r. wysokiej efektywności energetycznej i niskoemisyjności budynków prywatnych i publicznych w Polsce.

Tempo termomodernizacji 2030–2040–2050 według scenariusza rekomendowanego

Skumulowana liczba termomodernizacji

Liczba termomodernizacji % budynków w 2020r.

7. Programy dotacyjne

CZYSSTE POWIETRZE

Program priorytetowy „Czyste Powietrze” w aktualnej wersji z 2023 r. zapewnia dofinansowanie do rozpoczętych i zakończonych inwestycji służących renowacji energetycznej posiadanego domu mieszkalnego.

Może to być np. wymiana istniejącego urządzenia grzewczego (starego kotła) na nowe, bardziej efektywne, docieplenie ścian budynku, ale również – kompleksowa termomodernizacja.

❓ Dla kogo program Czyste Powietrze?

Przeznaczony jest dla właścicieli lub współwłaścicieli jednorodzinnych budynków mieszkalnych, lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą.

❓ Do kiedy Czyste Powietrze?

31.12.2027 r.

ostateczny termin podpisywania umów w sprawie dofinansowania

Zakłada się, że ostateczny termin podpisywania umów w sprawie dofinansowania to 31.12.2027 r., a wydatkowanie środków zakończy się 30.09.2029 r.

30.09.2029 r.

zakończenie wydatkowania środków

Nabór wniosków prowadzony jest w trybie ciągłym. Uwzględniane są te inwestycje, których realizacja zaczęła się maksymalnie do 6 miesięcy przed złożeniem wniosku.

❓ Na co można uzyskać dofinansowanie?

- pompy ciepła typu powietrze-woda, powietrze-powietrze oraz gruntowe pompy ciepła (w tym przypadku wraz instalacją dolnego źródła ciepła, czyli kolektora układanego w gruncie),
- kotły gazowe i olejowe,
- kotły na paliwo stałe – zgazowujące drewno lub na pellet drzewny o podwyższonym standardzie,
- wentylację mechaniczną z odzyskiem ciepła, centralną lub lokalną,
- mikroinstalację fotowoltaiczną,
- instalację centralnego ogrzewania oraz instalację ciepłej wody użytkowej,
- instalację ogrzewania elektrycznego,
- podłączenie budynku do sieci ciepłowniczej wraz z przyłączem,
- ocieplenie przegród budowlanych oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej,
- kompleksową termomodernizację budynku, wykonanie dla budynku audytu energetycznego.

UWAGA! Zmiany w Czyste Powietrze 3.0 w stosunku do poprzednich edycji Programu

Nowością w „Czyste Powietrze” (wersja z 2023 r.) jest dofinansowanie kompleksowej termomodernizacji budynku oraz audytu energetycznego budynku.

Dofinansowanie audytu może sięgać 1200 zł. Jest to koszt kwalifikowany, jednak nie jest on wliczany do limitu maksymalnej kwoty dotacji z tytułu całej inwestycji.

Kolejną nowością jest warunek zrealizowania wszystkich zaleceń wskazanych w audycie w jednym z wariantów renowacji, którego efektem będzie zmniejszenie zużycia energii użytkowej (EU) na cele ogrzewania budynku: do wartości nie większej niż 80 kWh/(m²/rok) lub co najmniej o 40%.

W przypadku innych niż kompleksowa termomodernizacja działań służących renowacji budynku – np. sama wymiana kotła, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej – wykonanie audytu nie jest konieczne.

Uruchomiono ścieżki bankowe programu – kredyt bankowy z dotacją na częściową spłatę zobowiązania będzie można otrzymać na inwestycje rozpoczęte do 6 miesięcy przed złożeniem wniosku w banku.

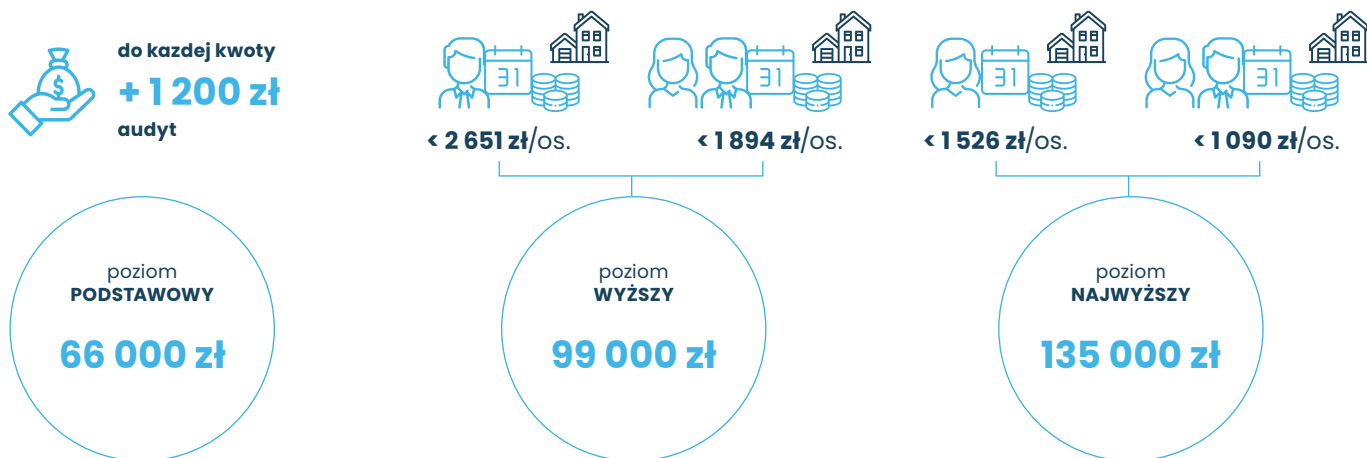

Wprowadzono możliwości rozszerzenia wniosku o termomodernizację domu, jeśli wcześniej wniosek dotyczył tylko wymiany pieca.

Podniesiono wysokości progów dochodowych oraz kwoty dofinansowania o jakie można się ubiegać.

🔍 Jakie będą kwoty dotacji i progi dochodowe od 2023 r.?

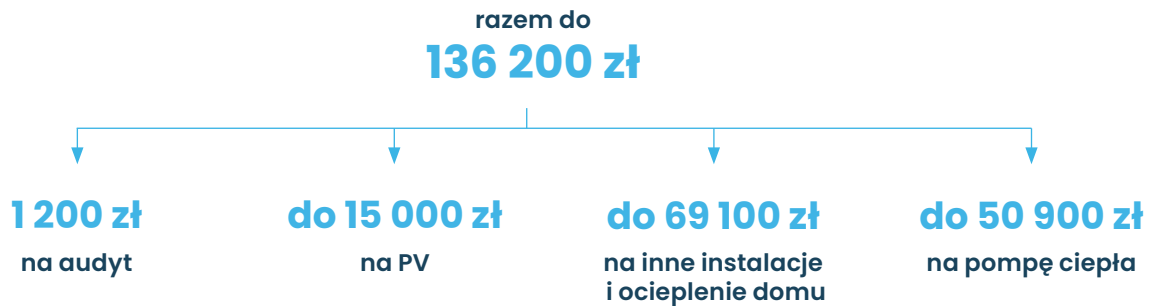
Przy przychodzie rocznym nieprzekraczającym **135 tys. zł.**

Dla przychodów w gospodarstwie:
• jednoosobowym < 2 651 zł/m-c
• wieloosobowym < 1 894 zł/m-c

Dla przychodów w gospodarstwie:
• jednoosobowym < 1 526 zł/m-c
• wieloosobowym < 1 090 zł/m-c

Urządzenie/usługa	PODSTAWOWY poziom dofinansowania		WYŻSZY poziom dofinansowania		NAJWYŻSZY poziom dofinansowania	
	Maksymalna intensywność	Maksymalna kwota dotacji (zł)	Maksymalna intensywność	Maksymalna kwota dotacji (zł)	Maksymalna intensywność	Maksymalna kwota dotacji (zł)
Audyt energetyczny	100%	1 200	100%	1 200	100%	1 200
Podłączenie do sieci ciepłowniczej	55%	12 200	80%	17 800	100%	22 200
Pompa ciepła powietrze/woda	40%	12 600	70%	22 000	100%	31 500
Pompa ciepła powietrze/woda o podwyższonej klasie efektywności energetycznej	55%	19 400	80%	28 100	100%	35 200
Pompa ciepła typu powietrze/powietrze	40%	4 400	70%	7 800	100%	11 100
Gruntowa pompa ciepła o podwyższonej klasie efektywności energetycznej	55%	28 000	80%	40 700	100%	50 900
Kocioł gazowy kondensacyjny	40%	6 100	70%	10 700	100%	15 300
Kotłownia gazowa	45%	8 350	70%	13 900	100%	18 500
Kocioł olejowy kondensacyjny	40%	7 400	70%	13 000	100%	18 500
Kocioł zgazowujący drewno	40%	6 600	70%	11 700	100%	16 700
Kocioł zgazowujący drewno (podwyższony standard)	45%	9 000	70%	14 300	100%	20 400
Kocioł na pellet drzewny	40%	5 600	70%	9 700	100%	13 900
Kocioł na pellet drzewny (podwyższony standard)	45%	9 100	70%	14 300	100%	20 400
Ogrzewanie elektryczne	40%	5 600	70%	9 700	100%	13 900
Instalacja CO i CWU	40%	8 100	70%	14 300	100%	20 400
Rekuperacja	40%	6 700	70%	11 700	100%	16 700
Mikroinstalacja PV	40%	6 000	70%	9 000	100%	15 000

Kompleksowa termomodernizacja – najlepsze co możesz zrobić

? Co jest potrzebne do rozliczenia Projektu?

Rozliczenie projektu polega na odpowiednim udokumentowaniu kosztów poniesionych na ustalone w umowie działania. Przede wszystkim już na etapie realizacji musisz zbierać **WSZYSTKIE** faktury lub/oraz rachunki. Oprócz tego, potrzebne będą informacje na temat producenta, nazwy i modelu urządzenia/wyrobu/materiału. Jeśli nie znajdują się one na fakturze/

rachunku, trzeba przy nich dołączyć dokument specyfikacji produktu, w którym zostały podane te dane. W przypadku faktury występuje jeszcze dodatkowa kwestia potwierdzenia zapłaty.

Składając wniosek o dofinansowanie **należy też posiadać:**

karty produktu

certyfikaty produktu

dokument zeźłomowania

protokół odbioru robót
wykonawcy

zaświadczenie potwierdzające
przyłączenie mikroinstalacji
fotowoltaicznej

zestawienie dokumentów
zakupu

PROGRAM CZYSTE POWIETRZE+

Jest to dotacja z prefinansowaniem. UWAGA: Prefinansowanie to wypłata części lub całości dotacji przyznanej beneficjentowi przez WFOŚiGW na rachunek bankowy wykonawcy. W ramach prefinansowania, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, do którego wnioskodawca złoży wniosek, wypłaca dotację nie beneficjentowi, ale firmom wykonawczym, które realizują inwestycję.

→ Właściciele domów jednorodzinnych ubiegający się o dotację na wymianę starego pieca (tzw. kopciucha) oraz ocieplenie domu mogą otrzymać prefinansowanie, czyli wypłatę pieniędzy jeszcze przed rozpoczęciem remontu.

→ Można dostać „z wyprzedzeniem” do 50 % maksymalnej możliwej kwoty dotacji.

Program Czyste Powietrze – Kredyt z dotacją w banku

✓
Kredyt przyznawany przez współpracujący bank na realizację inwestycji w ramach programu „Czyste Powietrze”.

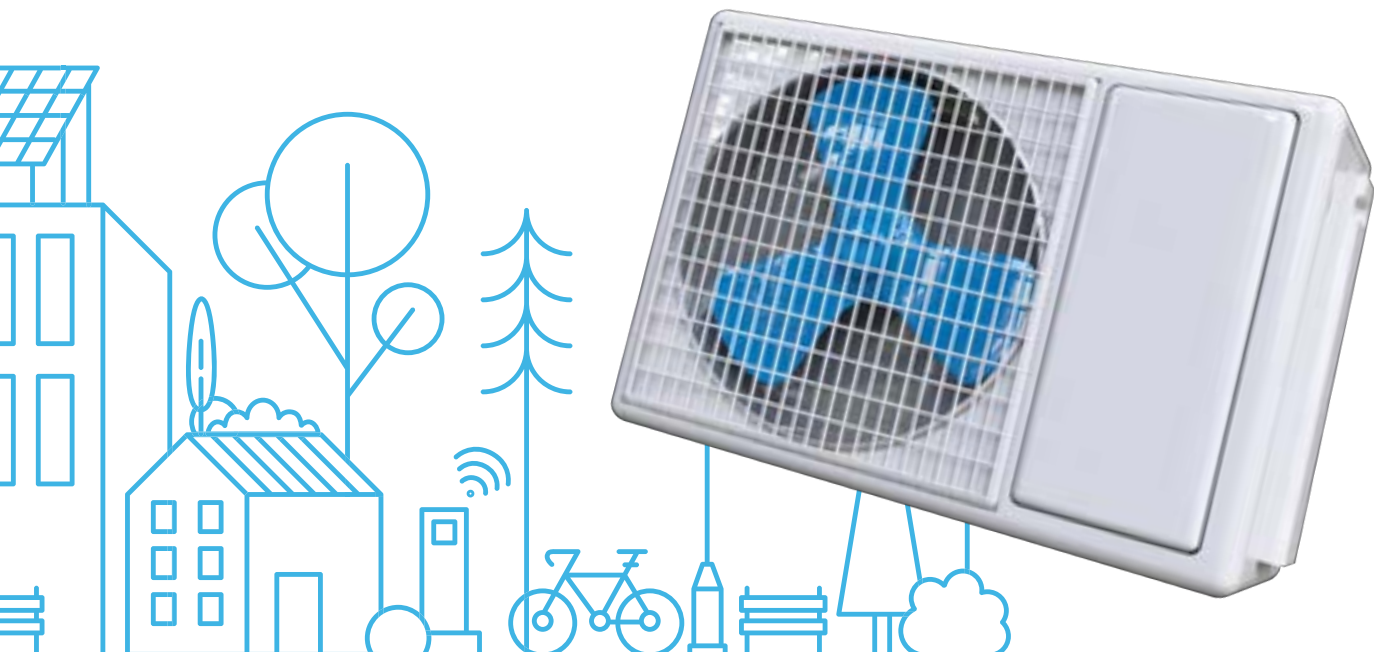
✓
Dotacja, którą otrzymuje wnioskodawca z programu służy do spłaty części kredytu bankowego.

✓
Kredyt Czyste Powietrze skierowany jest do Beneficjentów uprawnionych do podstawowego i podwyższonego poziomu dofinansowania.

✓
Bank udziela kredytu z własnych środków z przeznaczeniem wyłącznie na:

a) pokrycie kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia oraz kosztów podatku od towarów i usług (VAT) naliczonego od tych kosztów w wysokości nie mniejszej niż 95% kwoty kredytu,

b) pokrycie pozostałych kosztów przedsięwzięcia, które są zgodne z celami Programu i niezbędne do jego realizacji oraz pokrycie podatku od towarów i usług (VAT) naliczonego od tych kosztów, jednak łącznie w wysokości nie większej niż 5% kwoty kredytu.;

Inne programy dotacyjne w ramach NFOŚiGW

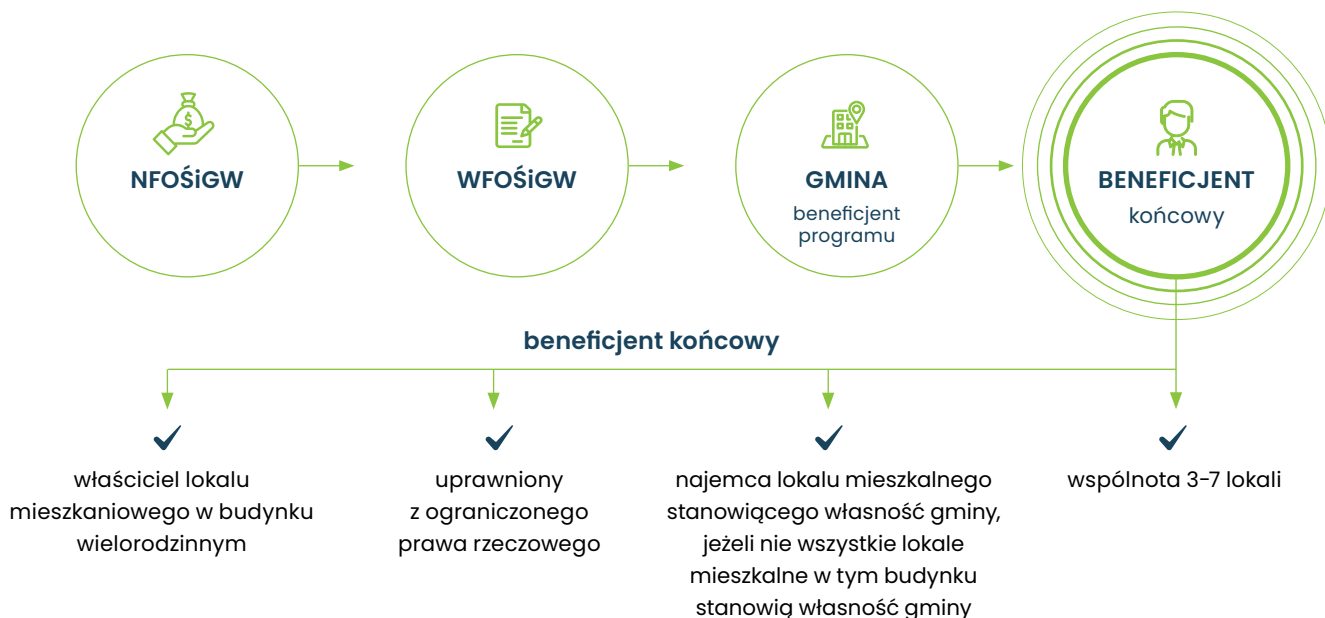
CIEPŁE MIESZKANIE

Jest to Program dla gmin, które następnie będą ogłaszać nabór na swoim terenie dla osób fizycznych, posiadających tytuł prawny wynikający z prawa własności lub ograniczonego prawa rzeczowego do lokalu mieszkalnego, znajdującego się w budynku mieszkalnym wielorodzinnym.

Przeznaczony jest na wsparcie finansowe przedsięwzięć u tzw. beneficjentów końcowych dotyczących wymiany wszystkich nieefektywnych źródeł ciepła na paliwa stałe służących do ogrzewania lokalu mieszkalnego na efektywne źródła ciepła lub podłączenie do efektywnego źródła ciepła w budynku.

UWAGA! W przypadku najbardziej zanieczyszczonych gmin dotacja może wynosić do **17 500 zł** dla podstawowego poziomu dofinansowania, **26 900 zł** dla podwyższonego poziomu dofinansowania i **39 900 zł** dla najwyższego poziomu dofinansowania.

Budżet programu to **1,75 mld zł**

DLA OSÓB FIZYCZNYCH:

- ➔ **demontaż** nieefektywnych źródeł ciepła na paliwa stałe (tzw. kopciuchów) oraz **zakup i montaż** źródeł ciepła do celów ogrzewania i ogrzewania ciepłej wody użytkowej (dalej CWU) albo **podłączenie** lokalu mieszkalnego do efektywnego źródła ciepła w budynku

warunkowo:

- ➔ zakup i montaż wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
- ➔ zakup i montaż stolarki okiennej i drzwiowej,
- ➔ wykonanie dokumentacji projektowej.

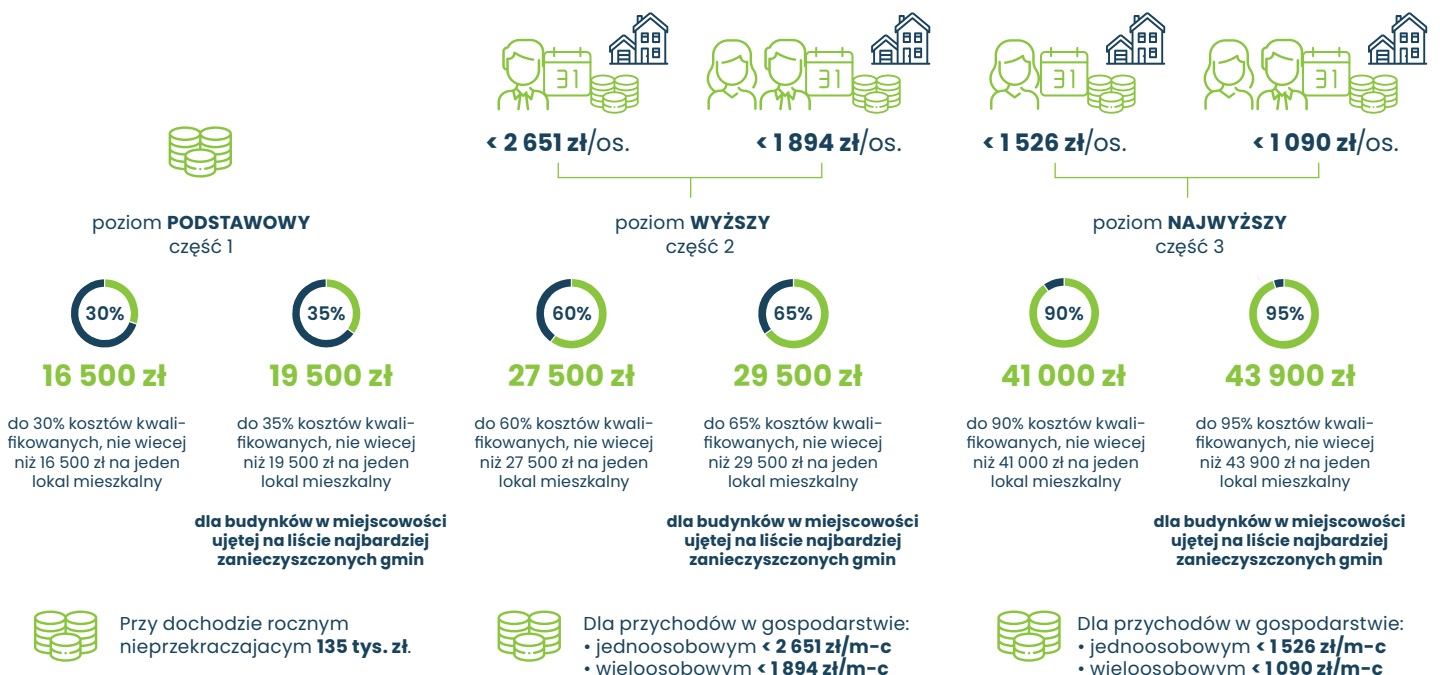
DLA WSPÓLNOT:

- ➔ **demontaż** nieefektywnych źródeł ciepła na paliwa stałe w budynku oraz **zakup i montaż wspólnego** źródła ciepła do celów ogrzewania lub ogrzewania ciepłej wody użytkowej (dalej CWU)
- ➔ zakup i montaż wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
- ➔ zakup i montaż ocieplenia przegród budowlanych, okien, drzwi, bram garażowych
- ➔ zakup i montaż mikroinstalacji PVj,
- ➔ dokumentacja:
- wykonanie audytu energetycznego, dokumentacji projektowej oraz wymaganych ekspertyz.

Organizacja naborów

Poziomy dofinansowania dla Części 1-3

Maksymalna kwota i intensywność dofinansowania dla Części 4 – WSPÓLNOTY

350 000 zł

Kompleksowa termomodernizacja z wymianą źródła ciepła

360 000 zł 375 000 zł

Kompleksowa termomodernizacja z wymianą źródła ciepła oraz zakup i montaż mikroinstalacji PV

dla zadania uwzględniającego pompy ciepła

150 000 zł

Termomodernizacja bez wymiany źródła ciepła

STOP SMOG

Podstawą prawną programu jest ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.

Program „Stop Smog” wspiera wymianę bądź likwidację źródeł ciepła i termomodernizację w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych.

Program ten jest realizowany przez gminy, jednak stroną porozumienia w imieniu gmin może być także powiat, związek międzygminny lub związek metropolitalny w województwie śląskim.

Budżet programu to **698 mln zł**

okres wdrażania 2019–2028

Program obejmuje **realizację w jednorodzinnych gospodarstwach domowych przedsięwzięć** polegających na:

wymianie urządzeń lub systemów grzewczych na spełniające standardy niskoemisyjne

likwidacji urządzeń lub systemów grzewczych oraz **przyłączeniu** do sieci ciepłowniczej, elektroenergetycznej lub gazowej

termomodernizacji budynku

Przedsięwzięcia są realizowane na rzecz beneficjenta końcowego przez gminę i finansowane ze środków publicznej do 100% ich wartości.

Gmina zapewnia 30% wkładu własnego (w przypadku gmin powyżej 100 tys. mieszkańców wkład musi być wyższy). Pozostała część Programu (70%) jest finansowana z budżetu państwa, poprzez FTiR.

MOJE CIEPŁO

Fundusze w ramach programu „Moje Ciepło” przeznaczone są na zakup i montaż pomp ciepła w świeżo wybudowanych domach jednorodzinnych.

Program ten sprzyja odchodzeniu od spalania paliw kopalnych i istotnemu zwiększaniu efektywności energetycznej budynków, a przez to również osiągnięciu wyznaczonych celów klimatycznych.

Nabór do programu **rozpoczął się 29.04.2022 r. i potrwa do 31.12.2026 r.** lub do wyczerpania dedykowanej puli środków.

Program „Moje Ciepło” jest kierowany do osób fizycznych – właścicieli lub współwłaścicieli nowych, jednorodzinnych budynków mieszkalnych.

ULGA TERMOMODERNIZACYJNA

Podatkowa ulga termomodernizacyjna obowiązuje już od 2019 r. Przeznaczona jest dla właścicieli i współwłaścicieli istniejących budynków jednorodzinnych, przy czym za „budynek jednorodzinny” uznawane są zarówno budynki wolno stojące, jak i te w zabudowie bliźniaczej, szeregowej lub grupowej.

W ramach wsparcia ci, którzy podejmą się renowacji energetycznej budynku, mogą odliczyć od podatku wydatki poniesione na realizację tego przedsięwzięcia.

Z ulgi termomodernizacyjnej mogą skorzystać właściciele lub współwłaściciele budynku jednorodzin-

nego, którzy opodatkowują swoje dochody według skali podatkowej lub według jednolitej stawki podatku liniowego oraz opłacający ryczałt od przychodów ewidencjonowanych.

Posiadacze budynku bez prawa własności **nie mogą z niej skorzystać.**

Wysokość ulgi: Kwota odliczenia wydatków przez podatnika nie może przekroczyć 53 tys. zł. Jeśli wydatki nie znajdują pokrycia w dochodzie (przychodzie) za dany rok podatkowy, w którym zostały poniesione, można je odliczyć w kolejnych latach – maksymalnie do 6 lat.

UWAGA! Ulgę termomodernizacyjną **można połączyć** np. z dotacją z programu „Czyste Powietrze”, „Mój Prąd”, ale również „Moje Ciepło”.

Odliczeniu w ramach ulgi termomodernizacyjnej **nie podlega ta część wydatków, która została dofinansowana** w ramach programów „Czyste Powietrze”, „Moje Ciepło” lub „Mój Prąd”.

TERMOMODERNIZACJA BUDOWNICTWA WIELORODZINNEGO – programy w ramach BGK

FUNDUSZ TERMOMODERNIZACJI I REMONTÓW (FTiR)

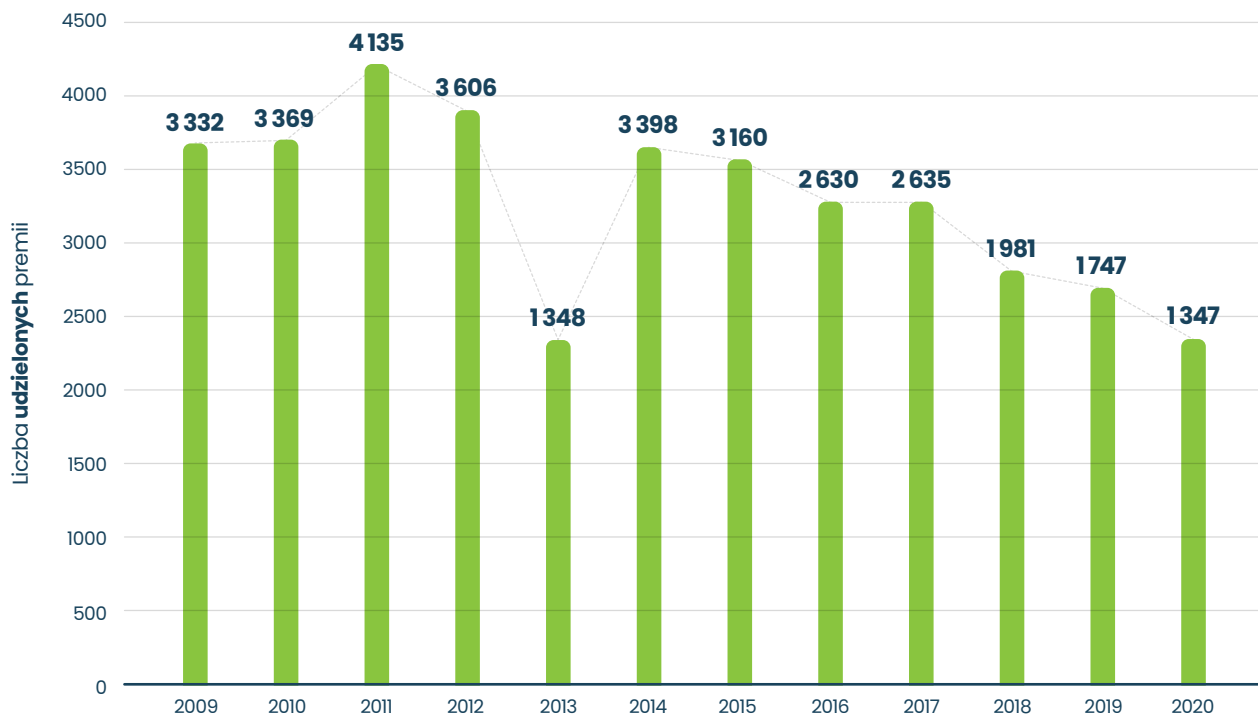
Budżet Funduszu Termomodernizacji i Remontów (FTiR) jest ustalany co roku, a jego funkcjonowanie ma charakter ciągły.

został powołany na podstawie ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych (Dz. U. poz. 1121, z późn. zm.).

FTiR jest jednym z najstarszych, nieprzerwanie funkcjonujących, narzędzi wspierania efektywności energetycznej w Europie (istnieje bez przerwy od roku 1998,

- Podstawą prawną Funduszu Termomodernizacji i Remontów jest ustawa z 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.
- **Formy pomocy obejmują:** premię termomodernizacyjną, premię remontową, premię kompensacyjną. Obsługą Funduszu Termomodernizacji i Remontów zajmuje się Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK).
- Celem Funduszu jest **pomoc finansowa dla inwestorów** realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjne, wraz ze wzmocnieniem budynku wielkopłytowego i remontowe oraz wypłata rekompensat dla właścicieli budynków mieszkalnych oraz właścicieli części budynków mieszkalnych, w których były lokale kwaterunkowe.
- Forma pomocy państwa dla inwestorów realizujących przedsięwzięcie termomodernizacyjne stanowi **splątę kredytu** zaciągniętego przez inwestora.
- **Przysługuje jedynie podmiotom korzystającym z kredytu**, zatem inwestorzy realizujący przedsięwzięcia termomodernizacyjne wyłącznie z własnych środków nie mogą z niej korzystać.
- Jeżeli premia zostanie przyznana, to inwestor **nie otrzymuje pieniędzy do ręki czy na konto**.
- Premia zostanie przekazana na **splątę części naszego kredytu** w ciągu 7 dni roboczych od momentu, gdy bank kredytujący potwierdzi, że zostało zrealizowane przedsięwzięcie termomodernizacyjne, dotrzymano terminu jego wykonania oraz termomodernizacja budynku jest przeprowadzona zgodnie z projektem opartym na **zatwierdzonym audycie energetycznym**.

UWAGA! Od początku funkcjonowania FTiR do 2020 r. termomodernizacji oraz remontom zostało poddanych ok. **32,2 tys. budynków**, w których znajdowało się ok. **900 tys. mieszkań**.

Liczba przyznanych premii w ramach Funduszu Termomodernizacji i Remontów w latach 2009–2020

Głównymi beneficjentami środków z FTiR były spółdzielnie mieszkaniowe oraz wspólnoty mieszkaniowe, które w głównej mierze poddawały termomodernizacji budynki wielorodzinne.

Fundusz obejmuje także wsparcie dla budynków komunalnych wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się na terenie wpisanym do tego rejestru, jednakże premia dla takich budynków wynosi 60% kosztów przedsięwzięcia.

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) jest państwowym bankiem rozwoju, którego misją jest wspieranie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Polski.

Przepisy określają zasady przyznawania premii termomodernizacyjnych, premii remontowych oraz premii kompensacyjnych. Za ich wdrożenie odpowiada Bank Gospodarstwa Krajowego.

Kredyty te są udzielane przez banki komercyjne, które zawarły odpowiednią umowę z BGK. Do banków tych należą: Alior Bank S.A., Bank Ochrony Środowiska S.A., Bank Pocztowy S.A., Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. wraz ze zrzeszonymi i współpracującymi Bankami Spółdzielczymi, BNP Paribas Bank Polska S.A., Getin Noble Bank S.A., Krakowski Bank Spółdzielczy, Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A., SGBBank S.A. wraz ze zrzeszonymi i współpracującymi Bankami Spółdzielczymi, Warmińsko-Mazurski Bank Spółdzielczy.

PROGRAM TERMO

Od 1 lutego 2023 działa nowy Program TERMO. Jest to pakiet rozwiązań, które już przyczyniają się do poprawy efektywności energetycznej i stanu technicznego modernizowanych budynków mieszkalnych.

Podstawą prawną programu jest Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.

Źródłem finansowania są środki pochodzące z budżetu państwa, których dysponentem jest Minister Rozwoju i Technologii.

Granty są **finansowane** z budżetu środków europejskich lub ze środków Polskiego Funduszu Rozwoju.

Formy wsparcia:

premia termomodernizacyjna
z opcją grantu termomodernizacyjnego

premia kompensacyjna

premia MZG
z opcją grantu MZG

premia remontowa

grant OZE

PREMIA TERMOMODERNIZACYJNA

Z premii mogą korzystać inwestorzy bez względu na status prawny, z wyłączeniem jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych, a więc np.:

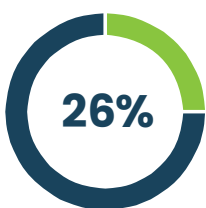

Premia termomodernizacyjna przysługuje inwestorowi z tytułu realizacji przedsięwzięcia termomodernizacyjnego i stanowi spłatę kredytu zaciągniętego przez inwestora. Przeznaczona jest dla inwestorów korzystających z kredytu (wsparcie nie dotyczy inwestorów

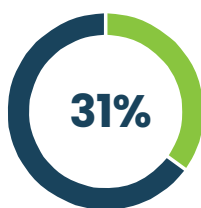
realizujących przedsięwzięcie termomodernizacyjne wyłącznie z własnych środków).

Kwota kredytu stanowi co najmniej 50 proc. kosztów przedsięwzięcia termomodernizacyjnego.

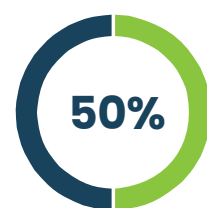
Wysokość premii termomodernizacyjnej

kosztów przedsięwzięcia termomodernizacyjnego

łączych kosztów przedsięwzięcia termomodernizacyjnego wraz z przedsięwzięciem OZE
polegającym na zakupie, montażu, budowie albo modernizacji instalacji odnawialnego źródła energii (koszty instalacji OZE muszą stanowić przynajmniej 10 proc. łącznych kosztów termomodernizacji i instalacji OZE)

dotatkowe wsparcie wzmocnienia budynku wielopłytowego
– przy realizacji termomodernizacji budynków z tzw. „wielkiej płyty” wraz z ich wzmocnieniem

UWAGA! Wysokość premii termomodernizacyjnej może zostać zwiększona z tytułu grantu termomodernizacyjnego – dodatkowego wsparcia w wysokości 10 proc. kosztów inwestycji przy głębokiej i kompleksowej termomodernizacji budynku wielorodzinnego.

Grant termomodernizacyjny zwiększa premię termomodernizacyjną – przysługuje na spłatę części kredytu zaciągniętego na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego. Wyliczany jest w odniesieniu do

kosztów netto przedsięwzięcia termomodernizacyjnego. Grant ten udzielany jako pomoc de minimis, jeśli inwestor prowadzi w tym budynku działalność gospodarczą.

Warunki uzyskania grantu termomodernizacyjnego

Kiedy w wyniku przeprowadzonej termomodernizacji budynek będzie spełniał wymagania w zakresie izolacyjności cieplnej, oszczędności energii (z audytu energetycznego wynika spełnienie wymogów dotyczą-

cych wartości wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną (EP) lub wymagań izolacyjności cieplnej przegród oraz wyposażenia technicznego budynku).

Program Termo a sprawa KPO

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) to kompleksowy program wsparcia i wzmocnienia polskiej gospodarki. Pieniądze wydatkowane w ramach KPO przeznaczone są na realizację nowych inwestycji w różnych sektorach gospodarki, w tym na innowacje, transformację klimatyczną, środowisko, cyfryzację, edukację, zdrowie, rynek pracy.

W kontekście termomodernizacji szczególnie istotne są tzw. inwestycje B1.1.2, czyli **wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych w części dotyczącej budynków wielorodzinnych**.

Cel inwestycji:

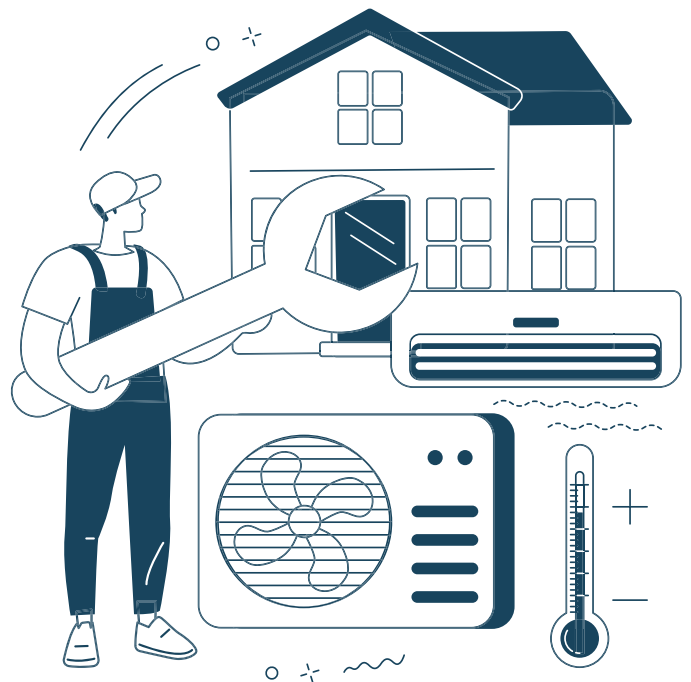
poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wielorodzinnych,

lepszą jakość mieszkań,

walka z ubóstwem energetycznym.

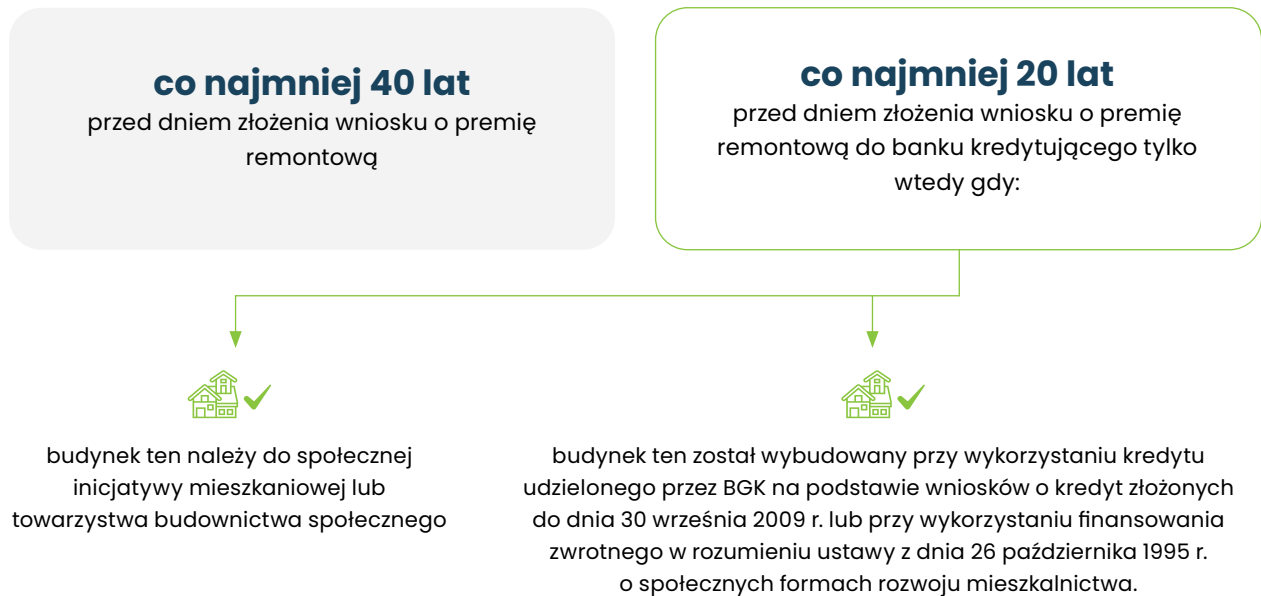
Charakterystyka celu inwestycji:

będziemy **upowszechniać** niskoemisyjne źródła energii i **wymianę** nieefektywnych źródeł grzewczych oraz **termomodernizować** budynki mieszkalne. Łącząc wsparcie ze środków krajowych i z KPO będzie można **dofinansować inwestycje** w budownictwie wielorodzinnym.

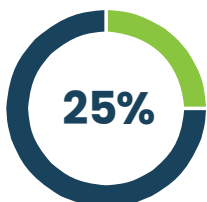

PREMIA REMONTOWA

Z premii mogą korzystać inwestorzy bez względu na status prawny, z wyłączeniem jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych, a więc np.:

Z premii mogą korzystać inwestorzy bez względu na status prawny z wyłączeniem jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych, a więc np.:

Wysokość premii remontowej wynosi 25 proc. kosztów przedsięwzięcia remontowego.

Premia remontowa przysługuje inwestorowi z tytułu realizacji przedsięwzięcia remontowego i stanowi spłatę kredytu zaciągniętego przez inwestora.

Kwota kredytu stanowi co najmniej 50 proc. kosztów przedsięwzięcia remontowego i wynosi nie mniej niż wysokość premii.

Przeznaczona jest dla inwestorów korzystających z kredytu (wsparcie nie dotyczy inwestorów realizujących przedsięwzięcie remontowe wyłącznie z własnych środków).

 Definicja przedsięwzięcia remontowego. Jest to:

- **remont** budynków wielorodzinnych,
- **wymiana** w budynkach wielorodzinnych okien lub remont balkonów, nawet jeśli służą one do wyłącznego użytku właścicieli lokali,
- **przebudowa** budynków wielorodzinnych, w wyniku której następuje ich ulepszenie,
- **wyposażenie** budynków wielorodzinnych w instalacje i urządzenia wymagane dla oddawanych do użytkowania budynków mieszkalnych, zgodnie z przepisami techniczno-budowlanymi.

UWAGA! Przedmiotem przedsięwzięcia remontowego, uprawniającego do ubiegania się o premię remontową może być **wyłącznie budynek wielorodzinny**, tzn. budynek mieszkalny, w którym występują **więcej niż dwa lokale mieszkalne**, którego użytkowanie rozpoczęto **przed 14 sierpnia 1961 r.**

PREMIA MZG Z OPCJĄ GRANTU MZG

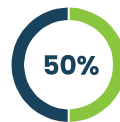
Premia MZG – premia na poprawę stanu technicznego mieszkaniowego zasobu gmin.

O dofinansowanie projektu w ramach premii MZG mogą ubiegać się właściciele lub zarządcy budynków mieszkalnych, w których wszystkie lokale mieszkalne wchodzą w skład mieszkaniowego zasobu gminy.

Z premii może korzystać inwestor będący gminą lub spółką z ograniczoną odpowiedzialnością lub spół-

ką akcyjną, w której gmina albo gmina wraz z innymi gminami, powiatami lub Skarbem Państwa dysponują ponad 50 proc. głosów na zgromadzeniu wspólników lub na walnym zgromadzeniu.

Premia MZG przysługuje inwestorowi z tytułu realizacji przedsięwzięcia termomodernizacyjnego lub remontowego w mieszkaniowym zasobie gminy na poprawę stanu technicznego tego zasobu. Premia MZG przeznaczona jest na sfinansowanie kosztów inwestycji.

Wysokość premii MZG wynosi 50 proc. kosztów przedsięwzięcia, jeżeli:

przedmiotem przedsięwzięcia termomodernizacyjnego lub remontowego jest budynek mieszkalny, w którym wszystkie lokale mieszkalne wchodzą w skład mieszkaniowego zasobu gminy.

z audytu energetycznego lub remontowego wynika, że po zrealizowaniu tego przedsięwzięcia przegrody oraz wyposażenie techniczne budynku podlegające przebudowie będą spełniały wymagania minimalne dla budynków w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane.

Wysokość premii MZG wynosi 60 proc. kosztów przedsięwzięcia, jeżeli dodatkowo spełniony jest warunek:

budynek będący przedmiotem przedsięwzięcia jest wpisany do rejestru zabytków lub znajduje się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków.

przedsięwzięcie to stanowi przedsięwzięcie rewitalizacyjne opisane w gminnym programie rewitalizacji, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 5 Ustawy z dnia 9 października 2005 r. o rewitalizacji.

GRANT MZG

Jeśli spełniony zostanie dodatkowy warunek w zakresie źródła ciepła lub źródła energii w budynku, inwestorowi wraz z premią MZG przysługuje grant MZG na poprawę stanu technicznego mieszkaniowego zasobu gminy, stanowiący 30 proc. kosztów inwestycji.

Wniosek o przyznanie premii MZG wraz z dołączonym audytem energetycznym lub remontowym należy złożyć w BGK.

Grant MZG **przysługuje inwestorowi wraz z premią MZG**, gdy przed realizacją przedsięwzięcia termomodernizacyjnego lub remontowego lub w jej ramach w poddawanym temu przedsięwzięciu budynku:

zostało wykonane przyłącze techniczne do scentralizowanego źródła ciepła

nastąpiła całkowita zmiana źródeł energii na źródła odnawialne lub na energię wytwarzaną w wysokosprawnej kogeneracji

nastąpiła całkowita zmiana źródeł ciepła na źródła spełniające standardy niskoemisyjne, z wyłączeniem kotłów na paliwo stałe

zwiększa premię MZG

przysługuje, jeżeli przedsięwzięcie termomodernizacyjne lub remontowe nie wyrządza poważnych szkód dla celów środowiskowych oraz spełnia kryteria horyzontalne

wyliczany jest w odniesieniu do kosztów netto przedsięwzięcia termomodernizacyjnego lub remontowego

GRANT OZE

Grant OZE przysługuje inwestorowi realizującemu przedsięwzięcie polegające na zakupie, montażu, bu-

dowie lub modernizacji instalacji odnawialnego źródła energii – wynosi 50 % kosztów tego przedsięwzięcia.

O grant OZE może się ubiegać inwestor, który jest **właścicielem lub zarządcą budynku wielorodzinnego**. Z grantu OZE mogą korzystać inwestorzy bez względu na status prawny, z wyłączeniem jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych, a więc np.:

✓
wspólnoty
i spółdzielnie
mieszkaniowe

✓
jednostki
samorządu
terytorialnego

✓
towarzystwa
budownictwa
społecznego

✓
społeczne
inicjatywy
mieszkaniowe

✓
spółki prawa
handlowego

✓
osoby
fizyczne

Grant OZE **przysługuje**, jeśli przedmiotem przedsięwzięcia jest:

✓
zakup, montaż lub budowa nowej instalacji odnawialnego źródła energii

✓
modernizacja instalacji odnawialnego źródła energii, w wyniku której zainstalowana moc instalacji wzrośnie o co najmniej 25 proc.

PREMIA KOMPENSACYJNA

O dofinansowanie projektu w ramach premii kompensacyjnej, mogą się ubiegać właściciele budynków mieszkalnych oraz właściciele części budynków mieszkalnych, w których w okresie między 12 listopada 1994 roku a 25 kwietnia 2005 roku znajdowały się lokale kwaterunkowe.

Z premii może skorzystać osoba fizyczna, która jest właścicielem budynku mieszkalnego z co najmniej jednym lokalem kwaterunkowym albo właścicielem części

budynku mieszkalnego i która była właścicielem tego budynku mieszkalnego albo tej części budynku także w dniu 25 kwietnia 2005 roku albo nabyła ten budynek albo tę część budynku w drodze spadkobrania od osoby będącej w tym dniu właścicielem.

W przypadku współwłasności budynku mieszkalnego albo części budynku mieszkalnego, do wniosku o premię kompensacyjną muszą przystąpić łącznie wszystkie uprawnione osoby fizyczne.

UWAGA!

Premię kompensacyjną mogą otrzymać ww. osoby fizyczne, które realizują przedsięwzięcie remontowe lub remont budynku mieszkalnego.

Przystępuje inwestorom korzystającym ze środków własnych lub kredytu z premią remontową.

Program Termo – Banki kredytujące

Alior Bank S.A.

Bank Ochrony Środowiska S.A.

Bank Pocztowy S.A.

BNP Paribas Bank Polska S.A.

Krakowski Bank Spółdzielczy

VeloBank S.A.

**Powszechna Kasa
Oszczędności Bank Polski S.A**

**Warmińsko-Mazurski Bank
Spółdzielczy**

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A

wraz ze zrzeszonymi i współpracującymi
Bankami Spółdzielczymi

Wniosek o przyznanie premii termomodernizacyjnej zwiększonej grantem termomodernizacyjnym można składać w banku kredytującym **do 30 czerwca 2026 r.**

FUNDUSZ MODERNIZACYJNY

Środki w ramach Funduszu Modernizacyjnego będą przeznaczane na dofinansowanie realizacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej inwestycji mających na celu **modernizację krajowego systemu energetycznego oraz poprawę efektywności energetycznej**, przez:

- wspieranie inwestycji w **wytwarzanie i wykorzystywanie energii elektrycznej** ze źródeł odnawialnych,
- wspieranie inwestycji w **magazynowanie energii i modernizację sieci energetycznych**, w tym rurociągów należących do systemów ciepłowniczych, sieci przesyłu energii elektrycznej oraz zwiększanie połączeń międzysystemowych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej,
- wspieranie we współpracy z partnerami społecznymi w regionach uzależnionych od stałych paliw kopalnych, sprawiedliwych przemian mających na celu **ułatwienie** pracownikom zmiany miejsca zatrudnienia oraz zdobywanie nowych i specjalistycznych umiejętności, **wspieranie edukacji oraz inicjatyw zatrudnieniowych**, a także nowych **inicjatyw gospodarczych** działających na zasadzie startup,
- wspieranie inwestycji w **efektywność energetyczną**, w tym w sektorach transportu, budownictwa, rolnictwa i odpadów,
- realizację inwestycji mających na celu **modernizację krajowego systemu energetycznego** oraz poprawę efektywności energetycznej.

Fundusz Modernizacyjny będzie działał w latach 2021–2030

Wnioski o dofinansowanie można składać **do 29 lutego 2024 r.**

W ramach Funduszu działa m.in. Program „Energia na Wsi”. W ramach programu dofinansowanie może otrzymać **Osoba posiadająca status „rolnika”** – osoba fizyczna, jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej lub osoba prawna – prowadząca działalność o charakterze działalności rolniczej. Dofinansowanie w ramach programu można przeznaczyć na:

instalacje fotowoltaiczne i siłownie wiatrowe

o mocy powyżej 50 kW i nie większej niż 1 MW

elektrownie wodne i biogazownie rolnicze

o mocy powyżej 10 kW i nie większej niż 1 MW;

magazyn energii

– pod warunkiem zintegrowania ze źródłem OZE – realizowanym w ramach inwestycji.

Istniejąca **spółdzielnia energetyczna lub jej członek, lub powstająca spółdzielnia energetyczna**, którzy skorzystają z programu, będą mogli dofinansować:

instalacje fotowoltaiczne, instalacje wiatrowe, elektrownie wodne i biogazownie o mocy powyżej 10 kW i nie większej niż 10 MW

magazyn energii – pod warunkiem zintegrowania ze źródłem OZE realizowanym w ramach inwestycji

Wielkość i formy dofinansowania:

Instalacje fotowoltaiczne i siłownie wiatrowe są wspierane w formie pożyczki **do 100 % kosztów kwalifikowanych**. Elektrownie wodne i biogazownie są wspierane w formie dotacji do **65 % kosztów kwalifikowanych i/lub pożyczki do 100 % kosztów kwalifikowanych**.

Magazyny energii są wspierane w formie dotacji do **20 % kosztów kwalifikowanych**.

8. Narzędzia i wsparcie w projektowaniu działań termomodernizacyjnych

W ostatnim czasie, głównie w związku z realizacją programu „Czyste Powietrze” powstało kilka narzędzi, które służą wsparciu procesu realizacji projektów

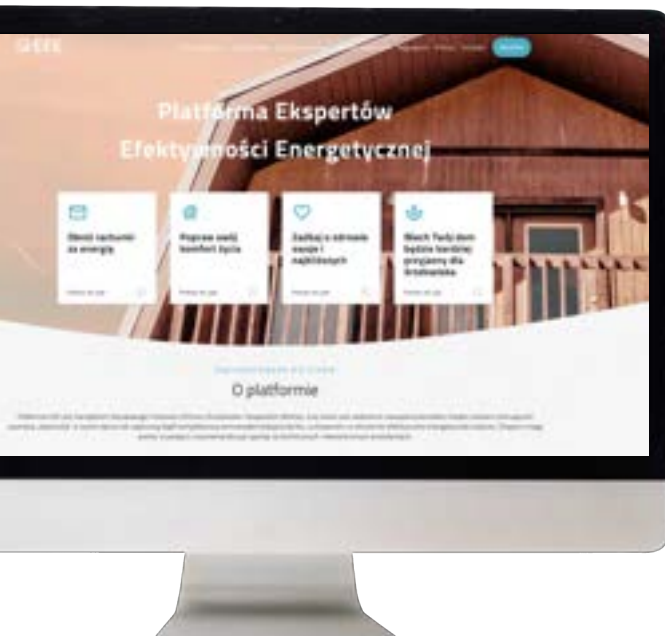
z zakresu termomodernizacji budynków, zwłaszcza na etapie projektowania rozwiązań.

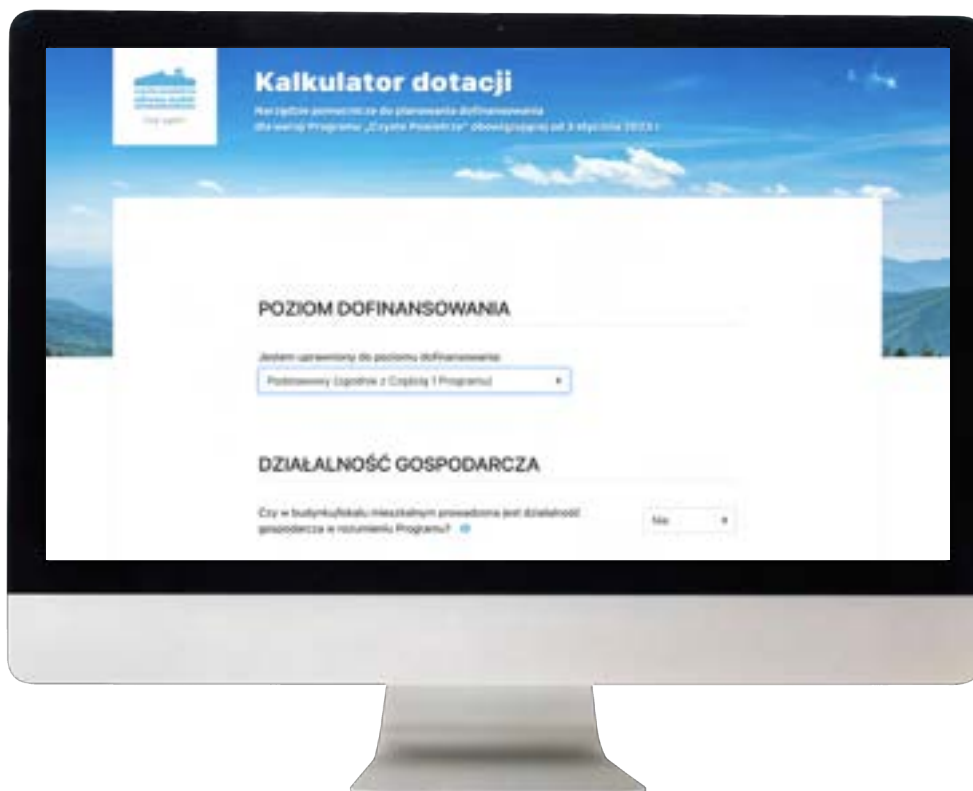
Platforma Ekspertów Efektywności Energetycznej

Platforma EEE jest narzędziem Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a jej celem jest ułatwienie nawiązania kontaktu między osobami planującymi wymianę „kopciucha” w swoim domu lub częściową bądź kompleksową termomodernizację bu-

dynku, a ekspertami w dziedzinie efektywności energetycznej budynku. Ekspersi mogą pomóc w podjęciu racjonalnej decyzji opartej na technicznych i ekonomicznych przesłankach.

<https://www.peee.gov.pl/pl>

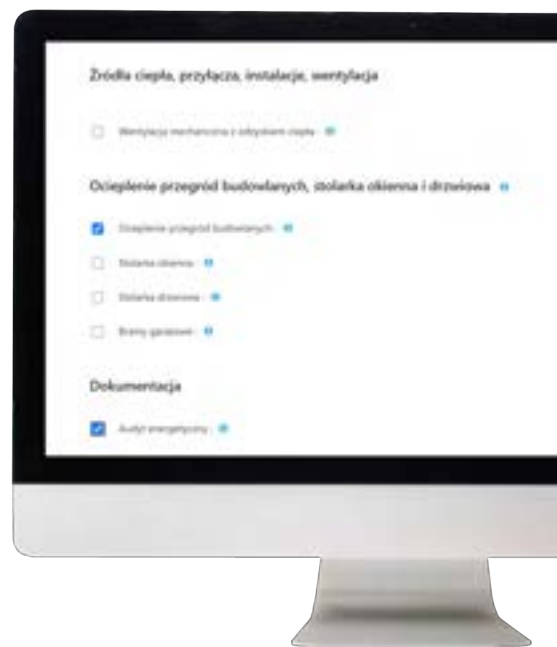

<https://kalkulatordotacji.czysstepowietrze.gov.pl/>

Kalkulator dotacji

Jest to narzędzie pomocnicze służące wsparciu w obliczeniu możliwego poziomu dofinansowania projektu planowanego do realizacji w ramach programu „Czyste Powietrze”, w zależności od planowanego zakresu prac i warunków wstępnych budynku którego dotyczy.

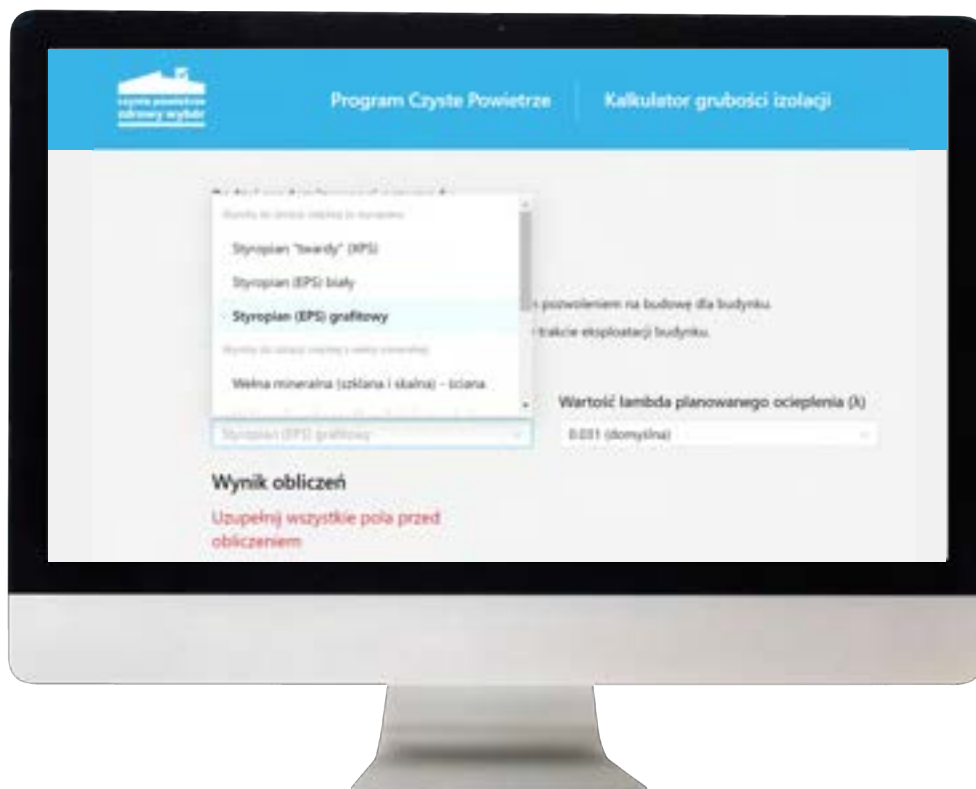

Kalkulator grubości izolacji

Kalkulator pomaga wyliczyć grubość izolacji termicznej domu przy ociepleniu wybranych przegród budowlanych – m.in. ścian, stropodachu, podłóg – oddzielających pomieszczenia ogrzewane od nieogrzewanych. Parametry zostały dobrane tak, aby użytkownik mógł wybrać odpowiedni rodzaj i grubość materiału izolacyjnego mając pewność, że po przeprowadzeniu termomodernizacji wybranych przegród będą one spełniać obowiązujące i przyszłe wymagania techniczne (WT 2021), które wejdą w życie od 31.12.2020 r. zgodnie z rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1422, z późn. zm.).

Kalkulator ma stanowić **wsparcie przede wszystkim dla beneficjentów programu „Czyste Powietrze”**. Został opracowany na zlecenie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przez ekspertów Krajowej Agencji Poszanowania Energii.

<https://kalkulatorczystepowietrze.kape.gov.pl/>

Lista zielonych urządzeń i materiałów (ZUM)

Lista ZUM to pomoc dla wnioskodawców „Czystego Powietrza” w wyborze urządzeń i materiałów kwalifikujących się do dofinansowania. Jest współtworzona przez producentów. Żeby wpisać urządzenie/materiał na listę wymagana jest rejestracja przez producenta

lub inny podmiot posiadający upoważnienie producenta do zgłoszenia materiału/urządzenia na listę.

Zgłoszone urządzenia/materiały, po weryfikacji, zostaną umieszczone na liście.

<https://lista-zum.ios.edu.pl/bepub/ben001.aspx>

9. Gdzie szukać informacji na temat efektywności energetycznej i termomodernizacji?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

<https://www.gov.pl/web/klimat>

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

<https://www.gov.pl/web/nfosigw/narodowy-fundusz-ochrony-srodowiska-i-gospodarki-wodnej>

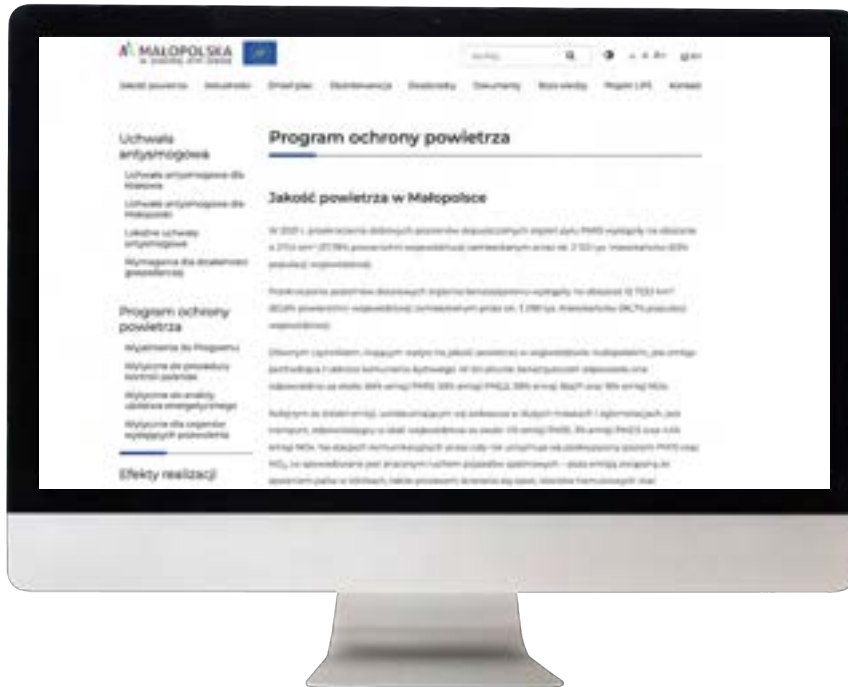
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

<https://wfos.krakow.pl/>

Program Ochrony Powietrza w Małopolsce

<https://powietrze.malopolska.pl/program-ochrony-powietrza/>

Portal Termomodernizacja

<https://termomodernizacja.pl/>

ENERGIA W GMINIE

PORADNIK SAMORZĄDOWY

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

wfośigw
wojewódzki fundusz
ochrony środowiska
i gospodarki wodnej
w krakowie

STOWARZYSZENIE
GMIN I POWIATÓW
MAŁOPOLSKI

